

Z I D O V

☆ GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA ☆

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31. III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 80 D. POLUGOD. 30 D.
ČETVRTGOD. 15 D. POJEDINI BROJ 1.50 D.

Rezultati i vidici

Epilog Saveznom Vijeću.

I.

... pa je izgledalo da je rascep neminovan. Do toga bi bez sumnje kod svih drugih naroda došlo. Ali na veliko iznenađenje nezainteresovanih pobedio je duh jevrejskoga jedinstva: onaj instinkt jevrejske rase, koji ih je uvek skupljao zajedno, zbližio je dva luta protivnika... Ta scena retko se ikad mogla videti na ijednom kongresu.

(»Vreme«, Beograd, 17. juna 1924.)

Znali smo, da nas na Saveznom Vijeću, pored uobičajenih vijećanja čeka jedna senzacija. Znali smo, da će doći u Beogradu do sukoba dviju struja unutar naše cionističke organizacije. Znali smo, da bude ta borba u središtu interesa cijeloga kongresa, iako je borba niknula u znaku lokalnih prilika sarajevskih, ona je već od prvoga dana prekoračila te uzane granice i zahvatila je interes svega jevrejstva Jugoslavije.

Znali smo, da bude taj sukob veoma žestok, iako smo predmjevali, da će jedna od stranaka ostati izolovana u priličnoj numeričkoj manjini. Ali smo poznavali živost i borbenu snagu njezinih vođa kao što smo poznavali otporne kvalitete druge stranke.

Očekivali smo tim oštrij sukob pred Vijećem, što je njihova borba kod kuće već poprimila najoštrije forme. Ali ujedno smo vjerovali, da će Vijeće naći puteva, da obje stranke, u buduće, rade jedna uz drugu ka zajedničkom cilju — regeneraciji jevrejskoga naroda — u smislu raznih svojih koncepcija.

Sukob je bio oštiji nego što smo očekivali — prava senzacija, ali ni u čemu nije bez primjera u istoriji svjetskih i cionističkih kongresa prijašnjih i posljednjih godina. I nije ni u čemu bez primjera u istoriji našega pokreta druga senzacija, koja je prvog slijedila; rukovanjem i zagrijavanjem, popraćenim od frenetičkog aplausa i eksotičnih povika, pomiriše se i najljući neprijatelji od prije jedan sat. Vanjsko lice tih borba i pomirenja (kolikogod mora mnogog da začudi i svakoga da potrese) ima svoj korijen u temperamentu našega naroda i u afektivnom odnosu Jevrejina najrealnije koncepcije prema čisto »mozgovnim«, na oko neafektivnim koncepcijama toga naziranja.

Nema međutim sumnje da nismo mogli naći povoljnijeg tla za taj razvoj događaja, nego što je Beograd. Beogradski Jevreji veoma su se zanimali za ovaj spor i njegove emanacije, i kako su politički van-

redno školovani — za razliku od Jevreja precanskih krajeva — umjeli su, da diriraju razvoj spora onim pravcem, kojim je konačno i pošao. Jevreji u Srbiji znaju, po svome političkome odgoju točno da luče partijske protivštine od ličnih odnosa, ma da su s druge strane naučili da partijske razmirice rješavaju u ljutoj borbi. Beogradu dakle zahvaljujemo taj rezultat Vijeća.

Tako se izmiriše protivnici pod povoljnom beogradskom konstelacijom iz jednog dubokog osjećaja dužnosti prema svome narodu, koji je afektivno uvjetovan kao što je to bio i aplaus i veselje cijeloga skupa nad tim događajem. Ali oni, koji su tome događaju kumovali, shvatili su, bez sumnje dublje ono što su željeli da postignu.

Za vijećanja usred najdramatičnijih događaja, pokazivalo se sve jasnije za svakoga posmatrača, da su se doduše na površinu spora uzdigle teške lične razmirice, ali se ujedno pokazivalo, da postoji između obje stranke jedna široka distanca u naziranju, na probleme jevrejskoga života uopće i na ideologiju cionizma napose — široka distanca, ali ne dubok jaz; razne ideologije, ali ne suprotna gledišta; raznolik duševni odgoj, ali jedna te ista jevrejska duša.

Pokazalo se jasno, što su lično manje angažovani sumišljenici već i prije Vijeća predmjevali: da ta razilaženja nijesu talkove naravi, da bi zbog njih trebalo cjepati našu zemaljsku organizaciju; da ona pruža jednima i drugima mogućnost, da unutar nje nastoje, da svaka svojim metodom radi na zajedničkoj stvari. Nadali smo se, kako već rekoh, da će naći Savezno Vijeće puteva, da tome tako i bude, a postigli smo, uslijed događaja u Beogradu, znatno više, jer su sada stvoreni prvi preduvjeti, da saraduju jedni s drugima u jednoj te istoj mjesnoj organizaciji. Trebati će dakako mnogo dobre volje na obim stranama, da se to i sprovede, trebat će da se zaborave nedostojne metode dosadanje međusobne borbe i da se time nastale lične nesuglasice i razmirice što više izgleda i trebati će naročito da zavlada u Sarajevu duh uzajamnog izmirenja između jednoga i drugoga krila. Lako će se onda rješavati sva detaljna pitanja i distanca u ideologiji i metodi rada ne će ih spriječavati, da idu usporedno istim putem, što više, njihove razne radne metode (t. j. konzekvenca njihovih raznih ideologija) upotpunjavati će se u boljitku naše stvari.

Da ove naše tvrdnje potkrijepimo biti će korisno, da se bar u krupnim crtama pozabavimo tim raznim ideologijama i metodama. Jedno krilo zastupa stanovište koje bi mogli nazvati »integralnim«. To znači: njima je cionizam samo onaj dio nastojanja

unutar jevrejskoga pokreta, koji ima jasno palestino-centričko obilježje, dok je sve ostalo sekundarno i samo u toliko važno, u koliko može da služi palestino-centričkom cilju. Konzekvenca toga, dakle metoda njihovog rada jeste prema tome: najintenzivniji rad na svakome polju, koji služi izgradnji Palestine, interesovanje za pitanje galuta primarno u koliko služe palestino-centričkom odgoju i tek sekundarno interes za ostala pitanja galuta, suradnja sa necionističkim krugovima u koliko može da služi palestino-centričkom cilju, ali otvorena borba prama t. zv. asimilantima, t. j. prema onima manje više pasivnim Jevrejima, koji ne prihvataju cionističku ideologiju, ali imaju interesa za mnoga pitanja jevrejskoga života — borba, dabome, najčišće intencije, jer hoće da ih privuče posve u naše krugove, ali sve jedno borba, koja često vodi do otpora, tamo, gdje je postajao samo pasivitet, a postizava često uspjehe, koji nijesu u razmjeru s potrošenim energijama. (Ovdje dakako nije govora o onim negativističko - militantnim asimilantima, koji se u nas kupe oko »Narodnoga Rada«, a u Njemačkoj oko jednako herostratičkoga »Bund der nationaldeutschen Juden«.)

Drugo krilo, koje ide za istim ciljem jevrejskoga preporoda u Palestini, stavlja u centar svojih nastojanja potrebe galuta. Za majoritet jevrejskoga naroda jeste i ostati će galut temelj života i onda, ako bude posve izgrađen Erec Jisrael. Prema tome cionistički pokret treba da obuhvati sav jevrejski život galuta, treba u svojim redovima da okupi sve Jevreje počam od »integralnih« cionista sve do t. zv. »asimilantata« (izuzev one negativističko-militantne krugove), treba da se bavi svim pitanjima jevrejskoga života, bili oni palestinski ili čisto galutski. Tako će se stvoriti falanks jevrejskoga naroda, čije sakupljene energije budu najbolje služile izgradnji Palestine, dok će palestinska empora jevrejstva opet oplodjivati taj galutski život. Ovu svoju ideologiju opravdavaju u jednu ruku i posljednjim nastojanjima vodstva svjetske cionističke organizacije da privuče što veće skupove Jevreja propalestinskom radu, i u drugu ruku osebnim prilikama unutar sefardskoga dijela jevrejskoga naroda na Balkanu. Ti sefardski Jevreji, vele, nikako ne poznaju jedan asimilatorski stav, ali žive danas u jednom neplodnom pasivitetu, koji se može lakše nego kod drugih Jevreja aktivirati, ako ne tražiš od njih da prihvate cionističku ideologiju sa posljednjim njenim konzekvencama. Ovo je krilo naišlo na Vijeću na ideološku i ako ne taktičku potporu sa strane, koja se nikako nije angažovala za lijevo krilo Sarajlija (vidi u izvješću debatu o šekelu).

Kad smo tako izluštiti ideološke i metodološke principe tih dviju struja, moramo se zbilja pitati, za što ne bi mogla saradivati avantgarda palestinocentričkih cijonista sa cijonistima, kojima su dnevna pitanja jevrejskoga života u galutu jednako važna kao i problemi palestinskoga života. Što više: od harmoničke saradnje jednih i drugih moramo se nadati najboljem uspjehu svih onih nastojanja i akcija, koje je Savezno Vijeće jednoglasno primilo kao bazu za rad naše organizacije u idućoj godini.

Zapravo su sva ova pitanja, koja su nabacena prigodom sarajevskih događaja, ujedno i ona pitanja, kojima se danas u velikoj mjeri cijonistička organizacija povodom rješavanja problema o proširenju »Jewish Agency« ili, ispravnije rečeno, povodom

rješavanja važnoga pitanja, kako da se iz cijonističke organizacije ili uz nju stvori jedan palestinski logor vaskolikoga jevrejstva. Ali dok je u cijonističkom svijetu taj problem tek u stadiju diskusije (premda već ima nekih točnih formulacija), to je na sarajevskom tlu, pod vidikom jedino lokalnih prilika, pristupljeno odmah i faktičnom rješavanju i time je skrenula stvar stramputice, u toliko, što je isprva unešeno mnogih ličnih metoda i što je s time u vezi dobila naličje neke posebne sefardske akcije. Držimo, da je nas tok Saveznoga Vijeća uvjerio, da je ova bojazan neopravdana, i to ne samo po izjavama vodja opozicionog krila, nego naročito po tome, što opozicija nije od Saveznoga Vijeća tražila nijednoga zaključka, koji bi se protivio ideji

jedinstva vaskolikoga jevrejstva, koja je prvi temelj cijonističkoga naziranja.

Hoćemo i moramo stoga vjerovati, da se radi jedino o tome, da se u sefardskoj sredini aktivira što više latentnih sila — i ako to uspije, pozdraviti će to svi bez razlike ideološkoga stava. Mi se nadamo, da će onda na svjetskom kongresu sefarda, koji ima da mobilizuje sefardske snage za propalestinski rad, sefardi naše zemlje biti zastupani tako, te će tamo predstavljati jednu već aktivnu celiju. Naročito se nadamo od ovih nastojanja, da će se njima koristiti baš integralni cijonistički rad i naše zemaljske i svjetske cijonističke organizacije.

Dr. Beno Stein.

Izvjestaj o Saveznom Vijeću u Beogradu

Nedjelja, dne 15. juna.

Poslije podne

Jednoglasno se prihvaća prijedlog, da se odašalju ovi brzozjavi:

Njegovom Veličanstvu Kralju Aleksandru
Bled.

Kongres cijonista Jugoslavije u početku svoga rada smatra za svoju prijatnu dužnost, da pozdravi Vaše Veličanstvo i kliče: da živi Vaše Veličanstvo, da živi Nj. Vel. Kraljica Marija, da živi Prestolonasljednik Petar i c/o Kraljevski Dom.

Predsjednik Kongresa:
Dr. Hugo Spitzer.

G. dru. Hajimu Weizmannu

London.

Kongres Saveza cijonista Jugoslavije šalje Vama nakon povratka s uspješnog i napornog rada za izgradnju naše narodne domovine u Erec Jisraelu svoj pozdrav i uvjerava Vas, da će svim silama podupirati Vaša nastojanja, da se omogući saradnja svih Jevreja.

Predsjednik Kongresa:
Dr. Hugo Spitzer.

Iza toga predlaže dr. Singer da se izaberu:

u kandidacioni odbor: gg. dr. David Alkalay, dr. Stein, dr. Spiegler, dr. Bauer Žiga, Albert M. Papo, David Azriel, Neumann, David Spitzer;

u rezolucijoni odbor: dr. Dohany, dr. Pops, dr. Benau, dr. Kalmi Baruh i Lav Stern; u Keren Hajesod komisiju: dr. David Alkalay, dr. Bukič Pijade, Avram D. Levi, David Spitzer, dr. Hugo Kon, dr. Žiga Neumann, dr. Spiegler, Neumann Mathias, dr. Dohany, inž. Freundlich, dr. Vita Kajan, dr. Josef Donath, dr. Hajduška, Moise Montilja, Hugo Adler i S. Džoen.

GENERALNA DEBATA.

Dr. Singer: Htio bih prije svega svratiti Vašu pozornost na to, da je Savezni Odbor u svojem izvještaju pošao sa stajališta, da stvar prikaže tako, kako uistinu jest. Nismo htjeli da uljepšamo rezultat našega rada i da u ružičastijem svjetlu prikazemo uspjeh. Iznijeli smo stvarno sve momente, koji su nas vodili u radu ove godine. Očekujemo mirne duše Vašu kritiku i molimo tek to, da Vaša kritika ne analizira samo naš rad i da nadje ono, što je u njemu nedostatno. Kritika ne smije biti samo negativna, već treba da je sintetička, da kaže, kako će se u narednoj godini bolje raditi, da iznese novih pobuda i pokaže puteve, kako bi budući Savezni Odbor mogao stupiti pred Savezno Vijeće s još ljepšim rezultatima, no što smo ih mi mogli postići sa skromnim sredstvima, koja su nam stajala na raspoloženju.

Dr. Žiga Neumann (Zagreb), izvješćuje u ime nadzornog odbora, da je pregledao knjige Saveza, Židovskog Narodnog Fonda i Židova te ispitao blagajničko poslovanje kao i bilancu i našao sve u potpunome redu.

Predsjedatelj dr. Hugo Spitzer pozivlje, da se govornici jave tajniku i moli, da se s obzirom na velik materijal, što ga još valja dovršiti, kao i na kratkoću vremena govornici ograniče u svojim govorima na najnužnije.

Lav Stern (Zagreb): Mimo tradicije javio sam se prvi da govorim u generalnoj debati, jer želim kao upravitelj Keren Kajemeta u Jugosla-

viji, da popratim izvještaj s nekoliko riječi. Poznato je, da je Keren Kajemet jedna samostalna institucija, sa svojim direktorijem i glavnim uredom, sa zemaljskim povjereništva na teritoriju svake pojedine zemaljske organizacije, i svake pojedine federacije i s mjesnim povjereništva u svakom mjestu. Potreba, da se stvore najbolje i najsavršenije radne mogućnosti iziskuje da se kompetencije točno omedje, da se isključe konkurencije u radu, bilo po mjestu, vremenu ili sredstvima. Daljnji naš rad zavisi takodjer o Saveznom Vijeću i cijonističkoj organizaciji.

Pretpostavljam, da Vam je poznat štampani izvještaj. On je dosta optimistički. Rezultati su na oko povoljni, ako uvažimo, da su prihodi ekonomske krize narasli na dvostruko. Ali ako omjerimo rezultat sa mogućnostima, a da ne govorim o tome, da omjerim rezultat s potrebama Keren Kajemeta obzirom na njegovu ulogu u cijonističkom pokretu, onda rezultat ne može da zadovolji. Naglašavamo ne s ponosom, nego sa žaljenjem, da smo mi nažalost među onim organizacijama, koje imaju razmjerno najbolje rezultate.

Keren Kajemet ima da pribavi zemljište kao neotudjivu vječnu svojinu židovskoga naroda. U Keren Kajemetu svi su ideali, sve težnje cijonističkog pokreta, našli svoga izražaja. I dok smo prije sabirali stoku, koja nam je bila određena prema finansijskoj i brojčanoj snazi, a da nismo imali ingerenciju na upotrebu sredstava, sad se to promijenilo, jer su veze između Galuta i Erec Jisraela poprimili realan oblik. Mi imademo naše halucim u Palestini, za koje smo dužni da se brinemo i da ih naselimo u Palestini. To nam daje uži kontakt s Keren Kajemetom, koji treba da daje zemljište za našu farmu. Keren Kajemet bio je susretljiv i spreman je prepustiti nam zemljište uračunav nam kao kupovninu redovite prihode Keren Kajemeta. Kad smo postigli taj povoljni uspjeh, mogli smo očekivati, da će sabirni rad biti mnogo intenzivniji, jer sa postignutim ne možemo biti zadovoljni.

Možda izgleda malo nečedno ako kažem, da smo iz uprave učinili sve, što se moglo pod danim prilikama učiniti. Stajali smo u neprestanom kontaktu s našim povjereništva i nikad se nije toliko putovalo i lično nastojalo da se što više sredstava dobije kao ove godine. Ako Keren Kajemet nije dobio ono, što je od nas tražio, ima se to pripisati slabom odzivu naših povjereništava. Konferencija povjerenika morat će da se bavi s tim problemom. Ali i mjesne organizacije moraju stvoriti mogućnost i garancije da naša povjereništva mogu valjano funkcionirati. Na rad naših povjereništava ne bi smjelo ništa utjecati, a pogotovo ne lokalne razmirice, jer je Keren Kajemet iznad svih partija. Kvalifikacija za rad jedino je dobra volja i sposobnost svakog pojedinca. Apelujem na Vas sve, da vraćajući se svojim kućama, nastojite izgraditi naša povjereništva, da se sastoje od ljudi, koji zbilja imaju najbolje sposobnosti i najviše volje za rad. (Živo odobravanje.)

Mihajlo Levi (Sarajevo): Izvještaj otštampan u zvaničnom glasilu pruža sliku čitavog rada i pokazuje da imademo za sobom vrlo aktivan period, možda najaktivniji od vremena poslije rata. Svi smo uvjerenja, da smo u prošlom radnom periodu imali na čelu svoga Saveza ljude, koji su zaista iskoristili sve mogućnosti da uspješno vrše za-

datke našega Saveza. Razumije se, da sve ovo ne isključuje neke prigovore. Ti prigovori imaju se smatrati kao želja za nadopunjenjem onoga, što je već urađeno. Izvještaj odmah u uvodu govori o ličnom kontaktu s mjesnim organizacijama, i naglašuje, da nikakovi emisari iz centrale ne će biti u stanju, da osiguraju uspješan rad u mjesnim organizacijama, ako u tim organizacijama nema dovoljno ljudi jake volje i požrtvovnosti za rad. Ali je tačno i to, da upravo taj lični kontakt Saveznih izaslanika s mjesnim organizacijama može da probudi energije radnika koji možda nisu dosta aktivni u našem pokretu. Agitacioni rad u prošlom periodu bio je neznatan. Znam, da to opet pada na račun mjesnih organizacija, jer nisu izvršile svoje dužnosti prema Savezu, te Radnom Odboru nije bilo moguće da udovolji tim zahtjevima mjesnih organizacija. Jedan je od najvećih nedostataka u našem Savezu ovo nerazumjevanje potreba Savezne centrale, pa bi trebalo da u narednoj godini podvostručimo doprinos. Mi smo u verifikacionom odboru imali prilike da dobijemo o tome upravo poraznu sliku. Mjesne organizacije ne vrše svoje dužnosti prema Savezu, pa je razumljivo da Savezni Odbor nije u stanju kraj najbolje volje, da izvrši svoje zadatke. U nekim organizacijama zapinjao je rad i uslijed unutrašnjih trzavica. Medjutim takovih je malo. U većini slučajeva pokazalo se pomankanje dobre volje i razumjevanja.

Radošću možemo ove godine da zabilježimo uspjeh Keren Kajemeta u Jugoslaviji. Želio bih, da se taj rad još ojača i predložio bih, da se ispita, ne bi li bilo moguće da se sabirni rad u pojedinim mjestima stavi pod protektorat vjeroispovjednih općina, jer bi ovakova potpora sa strane općina mogla mnogo doprinijeti povećanju doprinosa za Keren Kajemet.

Za Keren Hajesod manje je urađeno i nije rađeno na dosadašnjem principu. Nije mi poznato, da je napušten princip maasera iako se opaža, da se u postavljanju ovoga zahtjeva malo popustilo. Bojim se, da će to više naškoditi našoj akciji, pa nam valja očuvati princip, da je darivanje za Keren Hajesod jedna žrtva, jedan porez, koji imade jevrejski narod platiti za obnovu zemlje.

Bez sumnje je jedan od glavnih uspjeha, za koje moramo biti zahvalni oštupajućem Saveznom Odboru, osnova izgradnje halučke farme, koja se već realizuje. Akcija provedena je u više mjesta i treba sa žalošću konstatovati, da još do danas nije osigurano potpuno realiziranje ove osnove. Ako hoćemo da uistinu dademo oštupajućem odboru priznanje, morali bi nakon povratka svojim kućama najenergičnije poraditi da se što brže osigura izgradnja farme.

Konačno predlažem, da se oštupajućem Saveznom Odboru, koji je, kako se iz izvještaja vidi, u punoj mjeri izvršio svoju dužnost i obveze preuzete na prošloj konferenciji, podijeli apsolutno uz izraz zahvalnosti za njegov požrtvovni rad unutar Saveza. (Živo odobravanje i usklici »Živio«!)

David Alkalay ml.: Kritikovati izvještaj Saveznog Odbora znači kritikovati samoga sebe i one organizacije, u kojima mi sami uzimamo učešća. Htio bih ovom prilikom da se taknem pitanja cijonističkog vaspitanja, pitanja kulturnog cijonizma. Izgleda mi, da se najveća pažnja obraća

na prikupljanje materijalnih sredstava za ostvarenje cionističkog ideala. Ne odričem, da je to možda danas najglavnije, ali držim, da se mi možda udaljavamo od toga definitivnog ostvarenja baš zbog toga, što nismo dovoljno vaspitani u cionizmu. Potrebno je da politički cionizam postane i duševni cionizam. A ipak mi se čini da se najmanje pažnje obraća na tu stranu, koja je važna baš zbog toga što smo idejno slabi, što taj cionizam nije privezan za našu svijest, za naše srce i dušu. Akcije za Keren Kajemet i Keren Hajesod i druge fondove ne uspijevaju tako, kako bi uspjele, kad bi bili bolje vaspitani u cionizmu.

Potrebno je vratiti se ideji cionizma. Izgleda možda besmisleno, kad je cionistički ideal na dohvat, da gubimo vrijeme pa da počnemo govoriti, pisanjem, izdavanjem brošura i t. d. Držim da je to pogrešno. Treba ponovo da se vratimo u ono Herzlovo doba u tom pogledu, jer ima još uvijek masa pitanja, koja nisu pročišćena i zbog toga toliko kolebanja. Naročito je potrebno vaspitanje omladine. Vjerujem da ostvarenje cionističkog ideala nije tako daleko, ali mi ne ćemo moći tako brzo prikupiti sve Jevreje, ako ih ne oduševimo duševno, što praktički znači vratiti se ideji, a na prvom mjestu zahvatiti omladinu, jer su to cionistički pioniri, koji će zamijeniti starije.

Konačno hoću da naglasim, da je potrebno podupirati rad Radnoga Odbora i staviti mu na raspolaganje sredstva, da bi mogao raditi na samom idejnom vaspitanju, pa da obrati veću pažnju omladini.

Albert Koen (Sarajevo): Dr. Licht istakao je opasnost koja nam može prijetiti kulturi i nacionalnom problemu te pokretu u samoj Palestini od amerikanizma. Istakao je, od koje je potrebe za halucim u Palestini ostvarenje Jewish Agencya, to jest amerikaniziranje našega rada u Palestini, ali amerikaniziranje najviše je potrebno gladnom proletarijatu, koji se nalazi na Istoku Evrope i kod nas u Južnoj Srbiji. U prvom redu treba taj proletarijat spasiti iz ekonomske bijede, jer prije ne možemo da mislimo na kulturnu propagandu u samoj Palestini i ostalom jevrejstvu. Živjeli smo 2000 godina i živit ćemo još 20.000 godina i još ćemo imati vremena za obnavljanje jevrejske kulture.

Čitav cionistički pokret više je idealan nego životan. Znamo da su najveći uspjesi postignuti na temelju toga, što se vidjelo očima u Palestini, ali se nije životom proživljavalo. Čudim se dru Lichtu, kad govori o neoskvrnjenom cionizmu, kad traži da čitav život stoji pod uticajem cionizma i pitam Savezni Odbor kad mu je to princip, što je učinio? Ne poznajem prilike u Hrvatskoj i Slavoniji, ali što sam doznao bilo je tehničko provodjenje kojekakvih akcija. Sarajevo i druga mjesta nisu dobili inicijativu ili praktičke ideje, koje bi ponukale na rad. Provincija bila je odsječena od utjecaja centrale, naročito Bosna i Južna Srbija. Treba imati na umu da Južna Srbija nije imala pojma, ko je Savezni Odbor, ni što radi. (Glasovi sa desnice i smijeh: Znala je! Neka Južna Srbija govori, a ne Sarajevo.) Južna Srbija dobila je pisma kao i Bosna ali nije ništa uradjeno. A zašto? To su pokazale prilike u Sarajevu. Vidi se da oni ljudi, koji su vodili pokret, nisu apsolutno priveli u život. (Glas sa desnice: policija!) Provincija se nije mogla razviti jer nije bilo tko da pridigne te mase, koje vole cionizam i rado slušaju svoje ljude, (aplus na lijevici), ali do prije kratkog vremena nisu imali prilike da o cionizmu nešto čuju. Kako ljudi ne poznaju prilike svjedoči predlog g. M. Levija, koji traži da se podvostruči prinos, a ja pitam svakog, koji poznaje jevrejsku sirotinju, da li je to ona u stanju. (Glasovi: Ona nije!) Predlažem, da se od jevrejskog proletarijata ne ubire prinos, nego da se nastoji drugim putem doći do sredstava za Savez. Fatalno je, kad dodje jevrejski radnik i zaluta u Beograd, on dodje skrhan, jer ne može naći ni zaposlenja ni zarade. U zadnje doba dobili smo u Sarajevu ljude koji razumiju proletarijat. Završujem: neka žive oni ljudi, koji su konačno pokrenuli da se oživi jevrejski proletarijat, i da i sirotinja udje u cionizam. (Odobranje.)

Dr. Julije Dohany (Oca). Ne mogu, a da se ne osvrnem na razlaganja svoga predgovornika. Imam osjećaj, da je to, kao kad bi se muha sjela na prvog konja jednog šesteroprega i bila uvjeren, da ona stavlja u pogon šesteropreg. Opasno je ovako govoriti o kapitalizmu i proletarijatu, koji je ostao neshvaćen. Hoću nadalje, da se osvrnem na lijepe i uzvišene riječi dra Lichta, s kojim nisam u svemu sporazuman. I ja držim, da Savez cioni-

sta nije zvan da riješi sve probleme, ali kad se već tangirao naš odnošaj prema asimilantima, onda valja raščistiti i taj problem. Već dvije godine obilazimo oko njega, a da nismo našli rješenje. Brandeis tražio je 1919. da se sazove opći židovski kongres. Znamo da naše sile nijesu dostajale da privučemo mase, što više mnogi cioniste nisu učinili svoju dužnost. Sad smo našli put do necionista i Egzekutiva predložit će kongresu saradnju s necionistima. Treba povući granice orijentacije radi. Ne slažem se dr. Lichtom, da šekel smije platiti samo onaj, koji je nacionalan Židov i priznaje bazelski program. Svaki koji hoće da saradjuje na izgradnji židovske domovine u Palestini, morao bi moći platiti šekel. U djelokrug zemaljskih organizacija spada odgoj mladeži ali galutski rad ne spada u svjetsku organizaciju. U svim pitanjima izgradnje treba privući necioniste, a vršenje nacionalnih zadataka ima da preuzme zemaljska organizacija.

Joel Rosenberg (»Judeja«, Zagreb): Nakon generalne debate treba da se glasuje povjerenje ili nepovjerenje Saveznom Odboru. Moje je uvjerenje, a i velikog dijela omladina ispred koje govorim, da rezultat faktičkog rada ovog Saveznog Odbora traži, da mu se dade potpuno povjerenje. Možda ima krivih taktičkih poteza, ali bih htio da svaki prije no što sudi o radu Saveznog Odbora stavi ruku na srce i pita, što je on učinio. Neka se ovdje ne raspravlja o problemima tako, da se podmetu vodstvu stvari, koje ne dolikuju, jer to vodi demagogiji.

Ispred omladine mi je upozoriti, da statut stavlja u dužnost mjesnim organizacijama, da pomaže omladinu, ali mjesne organizacije to ne čine. I mnoge općine, pokazale su se indolentnima prema stvaralačkoj volji omladine. Ovo je grijeh prema omladini. Medju inim hoću da istaknem ovo: U Zagrebu izlazi dječji list »Haaviv«, koji se bori s velikim materijalnim teškoćama. Imade slučajeva u velikim centrima Jugoslavije, da cionističke institucije ne dopuštaju omladini da se sastane u njenim prostorijama. To bi trebalo onemogućiti (odobranje).

Aron Hason (Skoplje): Želim da Vas obavijestim o stanju u Južnoj Srbiji. Konstatujem da je Radni Odbor pokazao malo pažnje prema našim delegatima, iako je to formalnost, ipak ona doprinosi naša međusobnom upoznavanju i intenziviranju rada. Savez nije ništa dao Južnoj Srbiji. Jedini ljudi, koji su potražili zaboravljenu Južnu Srbiju bili su gg. dr. Braco Poljokan i Vita Kajon. (Glas: A tko ih je pozvao?) Ne zadovoljava me rad u cionističkom pokretu a razlog, zašto se pokret nije razvio je u tome, što je Južna Srbija zemlja analfabeta, koja je u kulturnom pogledu vrlo zaostala i ako je to sredina, koja jevrejski osjeća i živi u jevrejskim tradicijama. U Južnoj Srbiji nema akademsko spremnih ljudi za agitaciju, pa ako od Saveza nije tražio da materijalno pomogne Južnu Srbiju, očekivao je, da će posvetiti više pažnje kulturno-cionističkom vaspitanju južnosrbijanskih Jevreja. Konačno hoće da referišem o zaključku naše organizacije, glede osnutka distrikta. Ogradjujem se protiv toga, da se u tome nazire izvjesna tendencija k separatizmu. Traži da njegova grupa bude zastupana sa 2 člana u Radnome Odboru. Završava apelom, da se od danas više pažnje posveti Južnoj Srbiji, kako bi tamošnji Jevreji u našem radu zauzeli dostojno mjesto, koje mora da zauzmu.

Dr. Vita Kajon: Mi smo predstavnici Sarajeva, najjačeg centra Jugoslavije, otišli u lijevo krilo. To smo učinili za to, što smo sasvim nezadovoljni s radom tako zv. radnog odbora. Taj je rad bio za nas štetan... (Glasovi sa desnice: Nije istina!) i radi toga smo se odučili da mu ne podijelimo apsolutorij. Mi sa time ne ćemo da ugrozimo podijeljivanje toga apsolutorija... (Glas: Niti možete!) bez obzira dali možete ili ne, ali hoćemo da ispred Sarajeva izjavimo... (Glas: Samo jednog dijela!) da je Radni Odbor izgubio naše povjerenje. (Sarajevski delegati desnice dovikuju: Nije istina! Živio Radni Odbor! Mi imamo 500 glasova povjerenja!). Prilike u javnom životu Sarajeva posljednjih godina bile su nesnosne. Većina sarajevskih Jevreja nije se slagala sa metodama i duhom cionističkoga rada. Ti metodi su bili za većinu nas nepodesni. Duh je bio suviše izazovan. Suviše destruktivan, i cionizam na način kako se kod nas propovijedao, više je bio sposoban da odbija od sebe mase nego da ih privlači. I zato je cionizam doživljavao svoju krizu. Ljudi nisu imali za njega interesa. Za njih je vrijedila toliko ideja, koliko i njeni

nosiooci, a za nosioce u Sarajevu nisu imali dovoljno simpatija i razumjevanja.

Prije 4—5 mjeseci izbio je kod nas jedan pokret. Taj su pokret povelu u prvom redu intelektualci, i to je sefardski pokret. (Glas sa desnice: Sa policijom! — Predsjednik: Gospodo molim nemojte upadati!) Izvodili su ga u potpunom skladu s većinom gradjanstva o čemu imamo nepobitnih dokaza. Taj se pokret u prvom redu razvio radi toga, što većina nas drukčije misli ne samo o metodama rada cionističkoga, nego ako hoćete i o samom cionizmu. Mi shvatamo cionizam vrlo širokogrudno. Naš se život razlikuje od jevrejskog života u drugim zemljama. Mi ne vidimo u tome jevrejstvu samo dva pojma niti poznajemo na jednoj strani cionizam, a na drugoj strani asimilaciju. Naš je život punokrvan. Kod nas nije središte i žarište jevrejskog života u cionističkoj organizaciji. I izvan nje ima jevrejskog narodnog života i to vrlo ozbiljnog, i radi toga mogli smo podnositi više godina, da se onako izazovno vodi cionizam, jer nas nije ženirao taj način agitacije cionističke, pošto smo se mogli izživljavati jevrejski i u drugim ustanovama.

Medjutim kad je ta grupa osjetila, da se tu javlja jedan novi kader radnika i da se tu iz naroda interesuje za ovaj novi način rada, počeli su napadajima, da nas ometaju. Ja ne ću da govorim dalje o tim sporovima, ali se spor pojavio i dužnost Saveznog i Radnog Odbora je bila, da ostane iznad partaja, da ostane potpuno nepristran taj radni odbor i da se ne mijša u naš unutrašnji spor, ne samo zato što nije praktično i uputno, nego i za to, što ne razumije cijeli ovaj pokret u sredini sefardskog jevrejstva. (Aplaus na lijevici. Desnica protestuje, što i sekretar dr. Kalmi Baruh aplaudira).

Gospodo, u zadnje vrijeme mnogo se govori o sefardima i potrebi njihove reaktivacije. Govore ne samo sefardi nego i eškenazi i to vodje i ideolozi cionistički misli. Jedan Žabotinski, Weizmann i Sokolov uvidjaju potrebu, da se sefardi reaktiviraju, jer znaju koliki rezervoari jevrejske snage leže u sefardskim centrima i koliku ulogu mogu da vrše u izgradnji Erec Jisraela, jer su Sefardi od davna nastanjeni u samoj Palestini, i oni sa tamo mnogo uradili. (Odobranje). Još prije cionističkog pokreta, kad je Palestina bila pod turskom vladavinom, Sefardi otišli su u Erec Jisrael i stvarali kolonije. (Aplaus na lijevici). — Glasovi: Ovo su demagoške fraze, ovako se ne reaktivira!) To je jedna činjenica, i ja vas ne trebam nikako upućivati u historiju, studirajte Sokolova, Böhma i naći ćete to! (Aplaus na lijevici — Protesti s desnice)

Osim toga Sefardima je namijenjena jedna velika istorijska zadaća baš na Orijentu. Mi smo istočnjaci po mentalitetu svome i mnogo smo srodniji s Arapima. Evropski Sefardi mogu katkada da se lakše sporazumiju s Arapima, kojima mnogo liče, nego Eškenazi, koji ne razumijevaju njihov mentalitet. (Protestni povici). I radi toga obraća se u posljednje vrijeme naročita pažnja Sefardima. Weizmann je na zadnjem kongresu u Karlsbadu apelirao na Sefarde, da se pridignu, i član egzekutive g. Goldberg piše u zadnjem članku, koji je objavljen i u »Židovu«, od kolike je potrebe, da se Sefardi reaktiviraju. I mi koji smo daleko od Palestine, mi Sefardi svijesni smo, da je nas cionistička ideja revolucionirala i reaktivirala za porod jevrejski. Mi smo plaćali za narodni Fond, za Keren Hajesod, i uopće bili smo vrlo dobri vojnici, pokorni i poslušni, ali nismo bili svijesni naših sopstvenih potreba.

I u momentu kad se počinjemo osvješćivati, nailazimo na otpor u prvom redu naših domaćih vodja i nekih sefardskih zanesenjaka, koji nikada svojom snagom nisu mislili o cionističkom pokretu. (Protesti od strane Mihajla Lewi-a) I nama je vrlo teško da se objašnjavamo sa tim većim papistima od samoga pape, nego sa svima Eškenazima. Vrlo je lako da se sporazumijemo sa Eškenazima. Mi smo dijeca eškenazke škole. Hugo Bergmann i ostali jevrejski mislioci i pisci... (Nastaje velika graja, u kojoj se ne mogu razumjeti riječi govornika. Objašnjavanja između desnice i lijevice).

Predsjednik: Ja vas opominjem gospodo! Molim vas da ne smetate govornika. Neka produži svoj govor!

Dr. Vita Kajon: Kad smo mi počeli u Sarajevu da radimo u smislu, koji odgovara nama, našem mentalitetu i počeli primjenjivati metode, koje su podesne za naš ambijent, onda su ustali svi i označili nas separatistima. Protivnici nemajući drugih argumenata prvo su nam predbacili, da smo protivnici Eškenaza (Grof: A Memorandum?) — Smijeh na lijevici).

I ako nije bilo ni jedne činjenice, na koje su mogli ukazati, da je anti-eškenazka, ipak su umjeli da uvjere sve Eškenaze Sarajeva i naše sumišljenike izvan Sarajeva, da smo mi anti-eškenazi. Držim da biste smatrali nas velikim nezalicama i naj-nijim ljudima, kad biste nam imputirali, da hoćemo mi, jedna mala grupa, ne samo u Sarajevu nego i u Jevrejstvu, da radimo protiv eškenaskog dijela jevrejstva, koji je najznatniji, najvrijedniji i najproduktivniji.

Iz tih ličnih lokalnih razmirica sarajevskih, stvorilo se u posljednje vrijeme neraspoloženje protiv Eškenaza prema tumačenju ove grupe naših protivnika, i mi nijesmo bili u stanju da ih razuvjerimo. U opšte je teško razuvjeriti, kad čaršija stane da govori. Može se kazati o nekoj ženi, da je iznevjerila muža, i ako je ona nevinna, ali ako o tome svi pričaju, nikada se ona ne će moći više oprati. Tako i s nama. Jednako su pisali, govorili. Imate »Židovsku Svijest« čitajte je, pa rasudite sami, da li smo mi protiv Eškenaza. Gdje su činjenice? (Dr. Benau i Grof: Današ ćemo ih iznijeti!).

Nemajući opet pravog razumijevanja za cio taj naš pokret, izmislili su nešto drugo, da nas tobože crne pred Jevrejima da smo izmećari radikala, da mi sve to činimo po naredbi radikalske stranke. (Glasovi sa strane centra: Ostavite molim Vas!) Ja ne znam u koliko bi, na poslijetku mi svi ne pripadamo toj stranci, nego različitim strankama, to bila velika sramota... (Uzbudjeni povici).

Predsjednik: Političko raspoloženje je stvar svakoga pojedinca i sa cionizmom nema posla. Molim da ovakve stvari ne uplićete u svoj govor. (Aplaus na desnici i centru).

Dr. Vita Kajon: Ako nema to posla sa cionizmom, ima posla sa načinom kampanje protiv nas. (Tako je! — Aplaus i povici na lijevici; — Uzvici s desna: To je laž!) Ja u ovoj državi nisam nikada bačio kuglicu! (Glasovi: To ne spada ovamo! To nije politička kortsacija! Ne možemo trpjeti da se to govori!).

Predsjednik: Ja sam jedanput prekinuo gospodina govornika, jer će to inače imati posljedica, koje nitko od nas ne želi. (Aplaus). Ja jedanput za uvijek molim g. dra. Kajona, da politiku eliminira i z svoga govora. (Odobranje i aplaus). U ostalom nama je tok ovoga spora i događaja u Sarajevu posve poznat. Nije stoga nužno da se sve ove potankosti iznose, a pogotovo ne takve, koje inače nekakvi moram sam da kažem, čudan miris! (Odobranje i aplaus). Vi pripadajte stranci kojoj hoćete, jedan ovoj a drugi onoj, ali to sa današnjim zasljedanjem nema ništa zajedničkog. (Uzvici sa centra: Mi želimo mir i rad!).

Dr. Vita Kajon: ... Naš je rad u Sarajevu požio lijepe plodove. Zainteresirali smo Sefarde, koji nijesu nikada prije imali doticaja sa cionističkom organizacijom. Osjetili su da ovaj cionizam, koji im propovijedaju njihovi ljudi, da im je mnogo bliži i razumljiviji i oni su radili.

Ja o tome sporu ne ću dalje da govorim, nego o držanju Radnoga Odbora u Zagrebu. Radni Odbor, koji ima da bdije nad cionističkim stvarima u cijeloj Jugoslaviji, trebao je da ostane neutralan i onda u najmanju ruku da se informira i kod jedne i kod druge grupe što im je cilj i zašto se ne slažu. Radni Odbor to nije učinio, niti je poslao koga u Sarajevo, da na licu mjesta ispita u čemu je spor, niti da se pismeno obrati na svoga potpredsjednika dra. Morica Levija, nadrabina, da on pokaže u čemu leži spor. Ali u mjesto toga, stvoren je u radnom odboru jedan nezvaničan zaključak, da se zvanično ne miješaju u ovaj spor u Sarajevu, i predsjednik radnog odbora g. dr. Aleksander Licht, je napisao jedan uvodnik u »Židovu«, a mi svi znamo, tko je Aleksander Licht, da je on uvijek zvaničan kad piše. (Usvici s desna: Živio!) Poznajemo ga kao vođu radnog odbora, kao vođu cionizma u Jugoslaviji, ako hoćete, i on neinformisan, bolje reći pristrano informisan, izlazi sa uvodnikom u zvaničnom listu Saveza Cionista Jugoslavije, koji i mi također izdržavamo našim priložima, i u kojima nama soli pamet i kaže, da nismo na pravome putu.

Ne samo to, Radni Odbor je predviđao, da će doći do nečega u Sarajevu. Od god. 1919, znalo se, da je nešto trulo u Sarajevu, i da mora doći do konflikta, i radi toga je trebao biti oprezan. U mjesto toga, šta vidimo? Gospodin dr. Licht, predsjednik radnoga odbora, šalje po članu »Židovskog Nacionalnog Društva« u Sarajevu, gospodinu Hermanu, poruku, neka ni u kom slučaju ne pušte iz ruku »Židovsko Nacionalno Društvo«, jer da su oni, i to izjavljuju zvanično, potpuno zvanično — zadovoljni sa načinom rada u Sarajevu. Razumije

se, da su ovakve poruke u stanju da izazovu našu averziju, ne samo protiv »Židovskog Nacionalnog Društva« nego i protiv Radnoga Odbora. Mi imamo o tome dokumenat, i to je protokol »Židovskog Nacionalnog Društva« i taj je protokol sastavljen prije, nego je objavljen uvodnik u »Židovu« o separatizmu, dakle zvanična je poruka prethodila nezvaničnom članku.

Dalje kad su na koncu konca bili prisiljeni protivnici da napuste »Židovsko Nacionalno Društvo« i da predaju ključeve, onda Radni Odbor ne ispitujući razloge spora, ne informiran potpuno i nemisleći o posljedicama, koje će njegovo stajalište donijeti, zauzima zvanično stajalište, koje objelodanjuje u »Židovskoj Svijesti« (čita dotični pasus »Židovske Svijesti«). Potpuno je ožigosao sve nas i nedelikatno izjavio, da naš rad nije čist, da mi nismo požrtvovni i cio taj rad nije toliko židovski narodni, koliko je bio rad u Židov. Nacion. Društvu. Neznam je li radni odbor mislio na pojedine ljude ili imao u vidu sav narod u Sarajevu; a to je 80% sarajevskog jevrejstva... (Glasovi s desnice: Nije istina!) koje je na taj način obilježilo.

Ne samo to. Mi vidimo da Radni Odbor i danas ne odstupa potpuno, ide na ruku jednoj grupi, koja je izgubila teren u Sarajevu toliko da nije stihela postaviti... (Povici: Nije istina) ni svoje kandidate. Oni su nekada dominirali u cionističkom pokretu u Sarajevu, danas kandidiraju u Sanskom Mostu i Tuzli, i onda ih Radni Odbor kandidira u Zagrebu. Pitam Radni Odbor, misli li na taj način da će voditi pokret, da nam oktroira neke vođe iz Zagreba? Ako to misle, onda nisu odista sposobni za vođe Saveza Cionista Jugoslavije, nego su se samo pokazali partizanima, i radi toga mi Radnom Odboru uskraćujemo apsolutorij.

Ja ne bih želio da se dalje govorio sporu u Sarajevu. Ne zato, što se mi moguće ičega bojimo, niti zato, što nismo potpuno spremni da odgovorimo apsolutno na sve atake, koje će doći, nego jednostavno s razloga, što mislimo da ovo nije forum. (Glasovi: A zašto ste iznijeli?) Radi apsolutorija. Ali ovo nije forum da se ovaj spor ovdje riješi, jer nema ta konferencija te moći, da to riješi. Vi možete ako vas zanima na opšte uveseljenje tretirati sva ta pitanja, izjavljivati šta koji pojedini misli, ali te moći konferencija nema, da ovo pitanje riješi.

Mi smo počeli jednim novim pravcem cionističkim i nacionalnom radu u Sarajevu, i to je jedini način, koji odgovara nama na Balkanu, i mi ćemo prosljediti tim načinom, bez obzira kako pojedina gospoda misle. Mi znamo da smo u potpunom skladu sa našom braćom u Južnoj Srbiji i daljnjem Orijentu i vodjama cionističkog pokreta. (Glasovi: Koji neznaju šta vi radite!) Ako mislite da treba jedan viši forum za rješavanje ili tretiranje ovoga spora, onda ja predlažem da onaj član u egzekutivi, koji je predstavljao Jugoslaviju, iznese jedan puta ovo pitanje Sefarada pred samu egzekutivu i neka se čuje i tamo mišljenje i jednog Weitzemanna, Sokolova, Žabotinskog i Solovejčika i svih drugih, koji imaju razumijevanja za taj pokret. Ali jedno vas molim gospodo: Nemojte misliti, da mi u Sarajevu — i molim vas da ne vjerujete tome — da želimo raditi protiv Eškenaza, ne samo zato što i ne bismo mogli kad bismo i htjeli, nego što to ne bi bilo pametno. Mi smo toliko nacionalnog poticaja dobili od Eškenaza, mi toliko zahvaljujemo eškenaskom radu, eškenaskoj nauci, da bi bili i nezahvalni, da istupimo protiv Eškenaza. (Živo odobranje na lijevici. — Glasovi s desna: Pa ipak to činite!) Dakako da neka gospoda, koja ni po čemu nisu pozvani, da u Sarajevu, jednom sefardskom ambijentu, vode glavnu riječ, i koja se nalaze u Sarajevu tek nekoliko godina, da ta gospoda... (Glas: A odakle ste vi došli?) identifikiraju sebe sa cijelim eškenastvom i da kažu: tko je protiv meni, taj je protiv Eškenaza, tko je protiv naš trojice, taj je protiv eškenastva! (Dr. Benau: Nije istina!)

U Sarajevu su bile nenormalne prilike. Cionizam su vodili Dr. Benau, Grof i Mihajlo Levi, koji je najveći antisefardista... (Mihajlo Levi: Ja sam bolji sefardista nego vi! Ja se stidim poređbe!), ali nenormalno za javni rad, da cijela sefardska inteligencija sarajevska bude izlučena iz toga rada, da ona stoji po strani. Koji su sefardi bili zvanični predstavnici cionističke stvari u Sarajevu? Oni koje su ova gospoda našla za najbolje i najinteligentnije predstavnike. (Glas sa desnice: Dr. Moric Lewi!) On nije bio nikada vas predstavnik! (Glas: On je i naš predstavnik!) Izvolite ga upitati, on će vam kazati.

Mi hoćemo zajednički da radimo i moramo, ali saniranje tih prilika ne znači nikakva averzija protiv braće. Htjeti aktivirati sefarde i raditi na tome, da sefardi sami preuzmu kao takvi jedan dio odgovornosti za cijeli rad, ne znači za nas separatizam. Mi ne znamo, kuda vodi taj separatizam? Ja razumijem separatizam jednog stranog elementa u jednoj državi, koji centrifugalno teži izvan okvira države, ali ne razumijem taj separatizam, kad sefardi hoće da se aktiviraju u interesu jevrejske budućnosti, ali na svoj način, kako to čine i njemački i američki Jevreji. Mi govorimo o američkom cionizmu i ne nalazimo u tome ništa zla. Neka se samo američki cioniste interesiraju za cionizam i rade za njega kako to odgovara njihovoj kulturi i mentalitetu. U istom slučaju ne može se govoriti o nekom separatizmu, kad sefardi hoće da sami iz sebe izrade svoj cionizam. Ali kod nas je običaj, čim se pojavi samostalan pokret, da ga se obilježi separatizmom.

Ima još jedna stvar. Cijela sefardska inteligencija, koja je danas na kormilu u Sarajevu, bitno se razlikuje i po svojoj kulturi od dosadašnjih metoda toga rada u Sarajevu. Mi gospodo duboko smo uvjereni, da je onaj način cionizma, kako se propovjeda u Sarajevu, vrlo šovenski, vrlo militantan, vrlo ekskluzivan tako, da kao kulturni ljudi moramo odbijati od sebe ovakvo sprovođenje, ovako etski uzvišene ideje. Zato smo mi za jedan prosvijećeni cionizam, i u tom pogledu radimo.

Želim ispred svoje grupe, ispred predstavnika sarajevskog cionizma da izjavim, da nama nije nikako moguće podvjetiti apsolutorij Radnom Odboru, koji je unaprijed već zauzeo stav protiv naš i koji se pristrano i jednostrano u cijeloj ovoj našoj aferi držao, jer duboko vjerujemo, da stvari u Sarajevu ne bi zauzele one forme, da se taj spor ne bi zaostrio, da ta grupa nije bila uvjerená, da je moralno podupire Radni Odbor i Dr. Licht. (Burno odobranje na lijevici i na lijevoj strani galerija, a tako isto odobranje na desnici u čast dru. Lichtu. Burni uzvici: Živio Licht!)

Dr. Braca Poljokan: Nijn moja namjera, da u vijećanje naše cionističke konferencije unesem značajnu notu. Htio bih da tok diskusije naše konferencije bude takav, da dodjemo do izvjesnih, pozitivnih realnih rezultata. Ali pored svega toga ova konferencija stoji pod nekim čudnovatim refleksima onih događaja, koji su se zbili zadnjih mjeseci u Sarajevu. Sarajevski spor ću tangirati u toliko, u koliko imade idejne sadržine, a nipošto u koliko tangira kojekakove sekundarne fenomene, koji su se uvukli u cio ovaj spor.

Mi smo pokretanjem našeg glasila »Jevrejskog Života« dali vidnoga dokaza, šta ona grupa u Sarajevu, koju gospoda iz protivničkog logora smatraju protivnom svakoj ideji jevrejstva i cionizma, misli, kako shvata to jevrejstvo i cionizam. U Sarajevu je žiteljstvo malo impulzivno. Usljed toga se dešava, da ono što osjeća, da u živim riječima opiše pred javnosti i da prikaže na sakupljenim zborovima. Ja bih umolio gospodu sumišljenike iz drugih provincija naše Kraljevine, da u tome ne vide mogućnost, da se tu radi o nekim ličnim sporovima, nego da je tu izražena i oličena jedna pozadina čisto idejne naravi, i da naša struja ima toliko soliditeta, da se može oduprijeti i uspješno da se izdvoji protiv svih napadača nekavaljerskog načina, koji su preduzeti sa protivničkog logora u Sarajevu. (Ironičan glas s desna: Naročito što smo policiju zvali, je li? Pazite šta govorite!).

Po prviput dolazi na jednu konferenciju veliki broj sarajevskih delegata, koji imaju jedan izražen program, i taj će program oni imati prilike da izvede i ilustriraju u raznim komisijama, koji će zasjedati sutra. Samu idejnu sadržinu našega pokreta iznijeli smo u stupcima »Jevrejskoga Života«, i svaki onaj koji je čitao »Jevrejski Život«, mogao je vidjeti da naš cionizam, i ako nije tako ekskluzivistički, on ipak ne oskudjeva na onoj bujnosti, jačini, iskrenosti, kao i cionizam gospode oko »Židovske Svijesti«. Mi ako širokogrudnije shvatamo jevrejstvo, ako širokogrudnije shvatamo cionizam, zato nismo velejzdainici jevrejski, nismo jevrejske antisemite, kao što to oni u »Židovskoj Svijesti« veje. (Glas s desnice: Jeste, jer nas demutirate!).

Ako mi u Sarajevu mimo našeg cionističkog rada djelujemo u ostalim udruženjima i ustanovama sa socijalnom svrhom i ustanovama sa kulturnim i ekonomskim ciljevima, to još ne znači da mi na taj način cionističkoj ideji i cionističkoj akciji u Bosni i Hercegovini oduzimamo korjenje, oduzimamo hranu; nego mi cionizam, koji je postao metafizički u ostalim krajevima, fiksiramo u razne forme, pro-

vadjamo u život i prostrujavamo ga raznim strujama našeg punog jevrejskog života.

Meni je osobito žao, što nisam mogao prisustvovati referatu gospodina dra. Aleksandra Lichta, referatu o opće cijonističkom pokretu, o njegovom razvitku u zadnje vrijeme. (Jedan glas: Možda bi sada drukčije govorili!). G. dr. Aleksandar Licht koliko je mogao, zauzeo je jedno stanovište inter-sigentno, nepomirljivo naprama nama. Koliko god je bio uplivišan, moram tako da kažem, cijeneći njegovu individualnost, ija smatram da cio naš pokret u Sarajevu ide svjesno laganim načinom jednoj asimilaciji, jednom otrgavanju, rasparčavanju naše cijonističke stvari u Kraljevini. Ja ipak držim da g. dr. Licht baš uslijed njegove izražene individualnosti i širokog shvatanja kulturnog i političkog cijonizma, da imade smisla za onu sefardsku notu, koja je iznešena u tome pravcu, da se aktiviraju sefardski elementi u našoj Kraljevini.

Cijonizam kako je proklamovan i uveden po Saveznom Odboru i filtriran u bivšem »Židovskom Nacionálnom Društvu«, taj cijonizam nije mogao da se propagira, da se širi u onoj uspješnosti, kao što je to bilo kad smo ga mi uzeli u ruke. Za nas ovo vječito kategorisanje, kao što ga iznio g. delegat dr. Dohány, do koje smo granice cijoniste, do koje smo granice židovski nacionalisti itd., to kategorisanje, tih formula mi ne poznajemo. U našoj sredini je cijonizam tako jak i intenzivan, i bazirajući na bazelskom programu, i imajući u sebi onaj palestino-centrizam, taj cijonizam bez formula, cijonizam života mi sprovadjamo. Ne nalazimo za njega apriorističkih formula, mi se zadovoljavamo time, da ga provadjamo u istini, u neposrednoj vezi sa ljudima, sa širokim slojevima naroda.

Držim da je cijonističko djelovanje Saveznog Odbora bilo štetno baš za naše predjele u Bosni i Hercegovini i Južnoj Srbiji, s razloga, što je taj cijonizam bio odviše ukočen, odviše birokratski. Bio je jedan pokret, koji je stvorio jedno nerazumljivo metafizičko raspoloženje u narodu, stvorio je nešto fiktivno, nije dao nikakve protuvrednosti. On je uputio svoj cijonistički rad na Palestinu, ali mu nije dao čvrsto korijenje ovdje u Kraljevini. Nije moguće to izneti u raznim programima. To je način sprovođenja putem delegata i izaslanika Radnog Odbora u najraznije provincije, ali te veze Radni Odbor sa provincijama nije imao.

Program židovskog nacionálnog rada u galuti i u našoj Kraljevini iznešen je bio po g. dr. Lichtu 1919. g. na cijonističkom kongresu u Zagrebu. Gospodo, program je bio vrlo lijepo izradjen, i odista da je bio ostvariv, mi bi danas stajali pred drugim rezultatima, nego što stojimo. Medjutim taj program nije bio izvodljiv s razloga, što je istakao dr. Licht: formule ostaju bez života, ako nemaju neposredne veze sa narodom. Tu vezu, koju je proklamovao g. dr. Aleksandar Licht u svom programnom govoru, nije bio uspostavio, kao što je trebalo uspostaviti. Cijonizam nije samo jedno kolonizatorsko preduzeće, i g. David Alkalaj je vrlo lijepo izneo njegovu idejnu sadržinu i potrebu da se idejno izgradi u našim sredinama. Cijonizam kao što se provadja danas, on je upućen u jednom smjeru, ka Palestini. Medjutim saradnja galute sa Palestinom, jedino ona omogućuje pravovajan i bolji uspjeh. Ja držim koliko je god nužno i važno da se sakuplja za Keren Kajemet i ostale cijonističke ustanove, važno je i socijalno vaspitanje našega radništva. Jer samo ako ćemo uputiti te krugove na jedan produktivan socijalni rad, onda ćemo u njima stvoriti mogućnost velikog razumjevanja za onaj pokret, za onaj obnovni rad u Palestini, čija je svrha produkcija, čija je svrha jedno stvaranje.

Jedan ogroman manjak, koji se mora ustanoviti u Radnom Odboru je taj da je jevrejsko novinstvo, podržavano njegovim sredstvima, t. j. i našim, potpuno izdalo, jer u vječitim iznašanjima istih misli i nikakvog dopuštanja tretiranja našeg kulturnog, socijalnog i ekonomskog života u stupcima naših novina... (Jedan glas: Otkuda znate? Je su li vam odbili?). To novinstvo ne može da služi uspjehu. Mi smo uslijed toga u jednom nedostatku, u jednom nazatku idejnog razumjevanja svih onih kulturnih strujanja, koji postoje u jevrejstvu i cijonističkom svijetu. Tako i najmanja kritika cijonističkog rada, ako ta kritika obara one, u koje slijepo vjeruju neki partizani, ta se kritika smatra veleizdajničkom. Iz Zagreba se zauzima jedan jednostran stav i da se ne sasluša protivna stranka. Ja sam potpuno uvjeren da gospoda u Zagrebu o sarajevskom sporu, bar o našoj strani, ne bi onako sudili, da su oni imali prilike, prije nego što su se izjasnili u uvodnim člancima, da čitaju dvanaest brojeva »Jevrejskog Života«, gdje smo mi ideolo-

giju i cijelo naše shvatanje jevrejstva i cijonizma opširno izložili.

Revija u kojoj bi se tretirala ta pitanja idejne sadržine, a ne vječito sakupljanje za fondove, koliko god je bila obećavana u raznim izvještajima ta revija nije bila stvorena. (Dr. Oto Braun: Treba novaca za obnovu). Gospodinu dru. Braumu nije potrebno da me podjeća da obnovni rad u Palestini potrebuje novaca. Ali nije jedino to, što uzdržuje jevrejski narod. Ima i drugih potreba. Treba dati mogućnosti svim strujama, da se ispolje na doličan način, a da ne bivaju sa zvanične strane atakirani.

Ja držim da sefardsko jevrejstvo Bosne i Hercegovine ima toliko razumjevanja za obnovni rad u Palestini i u pogledu materijalne požrtvovnosti, koliko i svi ostali krajevi naše Kraljevine. Gospodo imat ćete očitog dokaza. Neka g. profesor Goldmann iznese fakta. Ali on je umjeo da radi. Vi ne ćete! (Protesti sa desnice. — Graja i žamor).

Predsjednik: Vi izazivate upadice, ja vas opominjem! (Jedan glas sa ljevice: Kad ste govorili o čudnim mirisima... Mihajlo Levi: Nije to Katičeva birtija! — Buka i prepirke.) Kako kažete? Čudan miris? (Dr. Vita Kajon: I vama ću odgovoriti g. predsjedniče! — Larma i graja. Mihajlo Levi: Nije ovo policijski komesar! To je sramno ponašanje! Hoće oni da rasture skupštinu! Povic iz sredine: Branit ćemo i mi čast ovog predsjedništva).

Dr. Braća Poljokan: Ako sam se obratio sa ovom primjedbom na gospodu oko »Narodne Židovske Svijesti«, to sam učinio iz toga razloga, jer su oni ovdje u neposrednoj blizini, jer oni mnogo bolje da shvataju, ili bi bar morali bolje da shvataju, šta se sve uradilo za Keren Hajesod zadnjih deset dana. U ostalom je »Narodna Židovska Svijest« plodonosni rad profesora Goldmanna istakla u svojim stupcima u vrlo doličnoj mjeri. Ja ne razumijem protest ove grupe. (Graf: Mi ćemo vam večeras kazati!).

Mi smo odista u vrlo neugodnoj situaciji, jer smo broćano vrlo maleni i sitni ovdje, ali vaša tolerantna duša mora da trpi da i nas čuje, jer Vi možete vikati, ali naše osjećanje i naše jevrejsko raspoloženje ne možete nadvikati. (Glasovi: To i ne ćemo!) U glavnom ono što spočitavam radu Radnog Odbora, jest što nije imao dovoljnog shvatanja uz čisto kolonizatorski posao, koji ima da se vrši u Palestini, da radi na jednom cijonističkom vaspitanju i u tom smjeru do socijalno i ekonomski vaspita cijoniste i naše sumišljenike u Kraljevini. Spočitavam i to, da nije kreiranjem jedne revije dao i mogućnosti raspravljanju najrazličitijih mišljenja u jevrejstvu i u cijonističkom svijetu, nego da je Radni Odbor, pišući ono što piše u »Židovu«, vodio cijelo naše novinstvo u jednostranom pravcu.

Mi ćemo imati prilike da iznosimo i s naše strane predloge pred sutrašnjim vijećanjem konferencije. Povod našeg današnjeg istupa bio je taj, da u nekoliko crta izrazimo svoje negodovanje i nepovjerenje Saveznom Odboru uskraćujući mu apsolutorij. Sarajevske cijoniste, koji su do sada okupljene oko »Jevrejskog Života« i koji su zastupane ovdje sa 17, nikako ne mogu da se saglašavaju ovakim radom, nego ga najenergичnije osudjuju.

Dozvolite mi samo još jednu čisto formalnu primjebdu. Umoľjen sam sa strane moje grupe, da iznesem žaljenje ovdje, što sa strane predsjedništva nije bio pozdravljen pri otvaranju današnje konferencije naš vrhovni rabiner g. dr. Isak Alkalaj. (Burno odobravanje na ljevici i uzvici: Živio!) (Zvoni.)

Predsjednik: Prije nego što podijelim daljnju riječ, odgovoriti ću u kratko na zadnji upit. Vrhovni rabin prisustvuje ovoj konferenciji kao delegat. (Jedan glas: I dr. Bukić Pijade sudjeluje kao delegat.) On je kao predstavnik općine i isto tako i g. dr. Pops naročito prijavljeni izjavili su želju da pozdrave kongres u ime onih općina. (Odobrovanje i uzvici: Živio predsjednik!)

Inž. Graf: Ja sam danas ovdje, kao predstavnik grupe iz Sarajeva, bez sumnje u jednom vrlo ugodnom položaju. Taj položaj proizlazi prije svega iz toga, što sam danas na ovoj skupštini dobio najbolju satisfakciju, lično, za cijonističku konferenciju 1919. godine u Zagrebu, kad sam rekao, da ja ne mogu da ulazim u Radni Odbor, odnosno u Savezni Odbor sa ljudima, koje ne smatram cijonistima. Tada sam se nalazio u protivnosti sa g. predsjednikom organizacije i sa gospodinom predsjednikom Radnog Odbora drom. Aleksandrom Lichtom. I evo danas, za pet godina, vrijeme je na žalost radilo za te stvari, ja do-

bijam najbolju satisfakciju u tome, što se nalaze ta gospoda atakirana i napadnuta od istih onih ljudi, koje smo već tada, ne znajući još za njihova zlodjela, o kojima ću sada govoriti, već unapred, živući s njima, osjećajući spontano ono, što oni misle, označili kao zlo.

Ali ja imam još jedno drugo zadovoljstvo, koje mi mnogo olakšava moju situaciju. Gospodo, ja se ne trebam da branim od toga, da je naša grupa ma od koga nazvana antisefardskom. To je jedna vrlo važna stvar. Jer u našoj strani, u našoj grupi nalaze se u bratskom zagrljaju u zajedničkom radu jednako sefardi kao i eškenazi, a svijetom gospoda protivnici da traže, ne mogu naći jednog aškenaza, koji bi mogao da kaže, da simpatije s njihovim metodama i radom. (Glasovi: Tako je!) I to je ugodan položaj, da se ne trebamo da branimo da smo separatiste, da smo reprezentanti jedne eškenaske ideologije i da smo mi protiv sefarda, jer smo daleko od toga, a da medju nama ima sefarda, i to dobar broj, ne treba da iznosim.

To sam htio samo uvodno da kažem, a sad mi dozvolite da predjem na stvar. Unapred moram da kažem, da ću dosta dugo morati da govorim, jer sam pozvan na to kao cijonistički papa. 1919. god. rečeno je u Zagrebu, da sam ja cijonistički papa... (smijeh) koji je nepogriješiv i da sam kao takav pozvan ili nepozvan da dadem svoje mišljenje i svjedočanstvo o cijonistima i ne-cijonistima, i oni, koji su mi tu neku nepogriješivost pripisali, zadržali su pravo, i sam u tom pogledu zaista bio apsolutno nepogriješiv. I ja ću da počmem tamo, gdje smo se god. 1919. zadržali.

1919. god. bili smo u Zagrebu na okupu. To je bilo nekoliko mjeseci iza oslobođenja, koje smo mi svi jednako radosno dočekali, i došlo je već tada do sukoba u izvjesnim pitanjima; i mi smo se već tada našli u borbi, i ja sam već tad kazao, da ja ne vjerujem u cijonističko naziranje naših protivnika. I gospodo, ako ja imam i jedan dokaz da iznesem za to mišljenje, koje sam tad izrazio, bit će mislim dovoljno, ako pročitam samo jedan jedini pasus iz takozvanog zloglasnog »Memoranduma«, koji su gospoda protivnici 1919. god. u Zagrebu već imali u džepu. A da za njega nisam tada znao, ja sam ipak sve to iznio. Iznijet ću jedan pasus toga memoranduma, ne ću da zamaram svima tim strašnim stvarima tim više, što je i gospodin predsjednik zamolio, da se politika ne uvlači, a ovo je jedan apsolutno politički akt.

Predsjednik zvoni i opominje: Molim gospodu, da se umire i da stanu na svoje mjesto.

Govornik zatim čita neke pasuse iz takozvanog memoranduma, kojima se napadaju eškenazi. Ovo čitanje izazvalo je kod ljevice silno ogorčenje. Nastaje velika galama i buka.

Dr. Bukić Pijade: Sakupili smo se ovdje u najljepšoj namjeri i imali do saki strpljenja, mi koji nismo ni na jednoj ni na drugoj strani, jer nas se lokalne prilike ne tiču ni najmanje. (Aplaus u centru.) Mi ne ćemo ovdje da se blamiramo. (Znak odobravanja). Molim gospodina predsjednika, da se stavi na glasanje moj predlog, da se debata prekine i sutra nastavi.

Predsjednik: Nikoga ne boli više nego mene, kad vidim, u kakvi je stadij zalutala ova debata. Mi smo nešto naslućivali, da bi moglo to da dodje, i ako smo uvijek još mislili, da će gospoda imati toliko uvidjenja, da ovdje u gostoprinnom ovom gradu ne će prati svoje crno rublje, nego da će ostaviti kod kuće, ali jer smo računali sa temperamentima, jučer smo sazvali jednu predkonferenciju, u kojoj smo naglasili nekoliko puta, da se gospoda suzdrže u svojim govorima, da se ne dotiču predmeta, koji zapravo u ovu raspravu ne spadaju. Ne spadaju to baš po izjavi onoga govornika, koji je ovaj način debate izazvao. (Odobrovanje i aplaus u centru i desnici.) Gosp. dr. Vita Kajon rekao je, da ova konferencija — to je i jučer naglasio — nije forum, u kojem bi se smjelo suditi o tim pitanjima i dogadjajima, pa ih je ipak iznio i izazvao time ovu reakciju. (Dr. Vita Kajon: Radi apsolutorija!) To nema s time posla! Vi ste mogli obrazložiti svoj predlog, svoj votum protiv podjeljivanja apsolutorija, ali Vi ste cijeli istorijat Vaših sporova ovdje iznijeli široko i daleko, a isto tako i gosp. Braća Poljokan. Nema onda sumnje, da ovakvo što izaziva retoriziju i da g. inž. Graf, koji se dotle nije javio za riječ, sad mora da nastoji, da opovrgne, što je rekao g. dr. Kajon, odnosno da

osudi sličnim orudjem, kojim ste i Vi njega osudili, ali pošto vidim . . . (Glasovi s lijeve strane: Fuj! — Jedan glas: Zašto su iznijeli memorandum?) Ja Vam podjeljujem za ovu nekorektnost ukor pred svima ovdje (burno odobravanje u centru i desnici), da se Vi usudujete predsjedniku »fuj« kazati. To je jedna nepristojnost, koja se sama od sebe kažnjava, i mjesto da se druga gospoda stide zbog njega . . . (Živio predsjednik!)

Gospodo, ja 19 godina . . . (dr. Poljokan upada) predsjedavam zasjedanjima cionističke organizacije. Nisam nikada izbjegavao kritici, ni ako je protiv mene upravljena, a ne bih ni ovaj puta, nasuprot sam došao, da se isupuni ono, s čime se ovaj gospodin zaprijetio, da će sa mnom govoriti. Ja sam došao ovamo, da ga čujem i da mu odgovorim. (Dr. Vita Kajon: Koji je to gospodin?) Vi ste! (Dr. Vita Kajon: Kome smjete prijetiti?) Meni ste rekli: S Vama ću govoriti! I ja sam Vas iščekivao. (Desnica prema lijevi: Ne možete dalje sramotiti ovaj zbor!) Ali je zbilja sramota jedna, da se ovako postupa protiv predsjednika, koji nastojava da izmiruje ove protivne strane, a umjesto toga se napada! Vi mene pitate: zašto su iznijeli memorandum? Je li to moja stvar? Vidite da se nijedan s ove strane nije javio, dok niste Vi izazvali. O tome ne ću dalje da govorim. Vidim da danas prilike ne dopuštaju da se rasprava mirno i u dobrom tonu provede, kako je prije bio običaj na našim zasjedanjima. Uslijed toga prekidam današnju raspravu. Nastavak sutra u pola devet. (Odobravanje sa centra i desnice i uzvici: Živio!)

Sjednica je prekinuta u 8 sati i 20 minuta po podne.

Ponedjeljak dne 16. juna.

Nastavlja se generalna debata. Dr. Pops (Beograd) moli riječ k poslovniku i veli:

Jučerašnji nemili događaji pobudjuju me da uzmem riječ i učinim prijedlog, koji bi išao za tim, da se omogući pravilan i koristan rad. Nismo zamišljali kongres na ovaj način, kako je jučer tekao. Znali smo za događaje u Sarajevu, i mogli smo imati o tome svoje mišljenje. Znao se, da se na obje strane vrlo teško utiče, da je njihov mentalitet takav, da pokušaj ublažavanja još ne može da urodi onim plodom, koji bi mogli željeti, da bude svuda bratska sloga, ljubav i samo zajednički rad. Ali ono što možemo tražiti na kongresu od dviju stranaka, to je da zaborave, da nije kongres sazvan za to, da oni ovdje svoj predmet raspravljaju i na onakav način riješavaju, kako su jučer počeli. Mi ne vidimo nikakvih korisnih posljedica od toga. Vidimo da gubimo vrijeme i da do cilja ne ćemo doći. Korisno bi bilo, da se dodje do rasčišćavanja situacije i do jednog rezultata: Ovako i ovako treba da bude, te da obe strane prime taj sud. Za to bi bilo potrebno jedno tijelo, koje bi to moglo cijeliti i donijeti svoj sud. Kongres mora biti nad nama svima, pa ne može nitko kazati: ja se ne podvrgavam odlukama kongresa. Čemu inače kongresi? Strasti su još jako uzbudjene i prelazi se granica onoga, što je dopušteno. Kritika mora biti umjerenjena, takva, da dobija stvaran naziv »akademska«. Možete kritikovati rad Radnog Odbora, predsjedništva i svih redom, to je Vaše pravo, ali za to ima načina i mjere. Predlažem, da se prije svega svaki umjeri u svome načinu govora, da kongres donese odluku da nijedan govornik ne može govoriti više od 5 minuta.

Lav Stern: Predlažem da se zaključi listina govornika.

Prijedlog se prima time, da se vrijeme pojedinih govornika ograniči na 10 minuta.

Josip Baruh: Poštovani gospodine predsjedniče! Ispred sarajevske delegacije čast mi je dati sljedeću izjavu:

Sarajevska delegacija izjavljuje, da povik »fuj« nije bio upućen na predsjednika, nego na grupu oko »Židovske Svijesti« na članove te grupe iako moramo konstatovati, da se predsjedništvo nije uvijek držalo neutralno.

Predsjednik dr. Hugo Spitzer: Meni je čudnovato, da gospodin u ime grupe ovu izjavu daje, koja je čisto lične naravi, jer potiče od jedne osobe, a da ta osoba nije našla vrijednim, da daje takvu izjavu. Da ne bih više zaoštravao stvar uzimam prvi dio te izjave za znanje. Drugi dio, kojim se stavlja u sumnju moja neutralnost, najodlučnije odbijam. (Burni usklici u centru i desnici: Živio predsjednik!) Izjavljujem, da nisam ni u čemu povrijedio neutralnost. Ne može biti dvojbe, da su

gospoda, ne ću da kažem s koje strane, ali ona gospoda, koja su jučer sukob izazvala, prešla daleko preko dopuštene granice, sasvim je naravna stvar, da i ja kao čovjek, koji imam sve one griješke kao i drugi ljudi, nisam mogao baš onako obuzdati svoj temperament, kako sam to na ovome mjestu vičan. Ali ipak se pozivam na svjedočanstvo cijeloga ovoga zbora, da ja nisam ni za jednu stranu zauzeo odlučan stav. Ja sam gospodinu dru. Kajonu na njegov poziv, da će sa mnom govoriti, odgovorio, da ja to čekam, i u tome je pao usklik »fuj«, i niko pametan u onome času ne bi ga protezao na drugoga nego na mene. Za ovo mjesto, koje zauzimate, mora da se ima poštovanja, jer ako ovo mjesto ne poštuje, onda ne poštuje sami sebe.

Inž. Grof: Sinoćnja sjednica prekinuta je u času, kad sam dovršio uvod i kad sam tek počeo da nabrajam čitav niz poraznih činjenica protiv naših protivnika, koji su nas na žalost izazvali na to, jer naša želja nije bila, da se to pitanje pokrene i raspravi u plenumu našega Saveznog Vijeća. Ali kad smo izazvani na tome, mora da damo doličan odgovor. Nastavljajući jučer započeti govor morao bih da idem dalje, da nabrajam čitav niz onih događaja i poraznih činjenica, koje su dokumentovane, pa se ničim nedaju opovrći. Zastao sam kod 1919. god., a danas smo u 1924. god., pa ćete mi vjerovati, da bih mogao mnogo toga da iznesem i da iznesem tako, da na napadaje, koji su izvršeni čekićem u ruci, odgovorim maljem u ruci.

Ali ja, gospodo, imam duboko poštovanje prema Saveznom Vijeću i prema onima, koji upravljaju ovim raspravama, i ja odazivajući se želji moga pobratima, dičnog našeg cionističkog prvaka, predsjednika radnog odbora, g. dra. Aleksandra Lichta (Živio!) odustajem za sad od toga da nastavim iznašanje daljnjih tih činjenica. Činim to tim više, što se toj želji dra. Lichta priključuje naš cionistički prvak, starina beogradski, g. dr. David Alkalaj (Živio!), gospodin predsjednik ovog zbora, i držim da iz dubokog respekta prema ličnostima, koje sam naveo, ne mogu ino, a da se njihovoj želji ne odazovem. Ali ipak za mene ovaj zaključak ograničenja govorničkog vremena ne može da važi, jer sam taj govornik, koji je prekinut, pa ipak ne ću da zloupotrebim vašu strpljivost, i moram da sudjelujem u ovoj generalnoj debati sa nekoliko riječi, puštajući za sada na stranu onaj spor; onaj neugodan spor. Velim da puštam na stranu spor, jer želim, i to je moja duboka želja, da bi čitava ova dragocjena arhiva ovdje došla u jedan zabitni čošak jednoga muzeja, koji se ima osnovati i da ga studiraju istoričari, koji će pisati istoriju Jevreja od oslobođenja pa do 1924. godine.

Neka mi je dopušteno, da ovdje karakteristike radi pročitam jedan akt, koji ne sadržava nikakvih poraznih činjenica, nego koji ima da bude dokaz onog sistema rada, koji je inaugurisan 1919. god. sa strane onih, koji danas sjede ovdje i koji su bili ovdje tako žučno napadnuti. Ovaj akt stavljam u protivnost s aktom, koji sam juče započeo da čitam, jer je ovaj akt toliko aktuelan, jer je pisan 1919. godine, kad još nije bilo govora o raznim separatističkim težnjama, kad još nije bilo govora o zahtjevu distrikta. Kad se pročita ovaj akt, mora se doći do uvjerenja, da ovaj akt služi na čast onim ljudima, koji od toga vremena do danas od njega apsolutno ni u kom pogledu nisu odstupili. Pročitat ću Vam akt, koji je Savez Cionista Jugoslavije 1919. godine 19. juna sa potpisom dra. Lichta uputio kongresu predstavnika Jevrejskih Općina Kraljevine S. H. S. u Osijeku. (Čita): Nije potrebno, da dodajem nikakva komentara. Htio sam iznijeti u suprotnosti sa onim aktom, koga smo počeli juče da čitamo i smatram za dužnost da izjavim, da se ne bi izazvao dojam da su one porazne činjenice djelo Sefarda, — smatram da je to djelo nekih zanešenjaka, ali veliki dio sefardske javnosti, naročito kod nas u Sarajevu, nije se složio s tim aktom, već ga je najžešće osudio.

Dolazim sa nekoliko riječi do generalne debate i kažem, da su pretpostavke za uspješan rad jedne organizacije prije svega svijesno ispunjavanje dužnosti sa strane svih njezinih članova i da je prva pretpostavka jednog uspješnog rada apsolutna disciplina sviju njezinih članova. U jednoj organizaciji, gdje nema discipline i gdje jedan član te organizacije, ne biva pozvan na red i kažnjen, kod napada predsjednika, da je diskvalifikovan itd., takva organizacija ne može da stoji na zdravoj podlozi i ne može uspješno da se razvija.

Smatram za dužnost još kao predstavnik jed-

nog velikog dijela Jevreja iz Sarajeva i svih Jevreja iz Bosne i Hercegovine i provincije da ovdje najsrdačnije pozdravim našu braću iz Južne Srbije, koji su ovoga puta došli u tolikom broju na Savezno Vijeće sa željom, da u našem bratskom kolu zajedno s nama porade na ispunjenju velikih ideala našega naroda. Zahtijevat ćemo od budućega Radnoga Odbora, da Jevrejima iz Južne Srbije posveti svu onu pažnju, kako to ovi Jevreji u punoj mjeri zaslužuju, ali ja ih molim da ne zabore da u Kraljevini S. H. S. ima svega 64.000 duša, — od toga jedna četvrtina sefarda, tri četvrtine eškenaza. Kad zamislite, da samo jedan kvart, jedan grad u Poljskoj i Americi, ima više Jevreja nego sva Jugoslavija, onda proizlazi, da ne može biti govora o kakvim pojedinim distriktima itd., jer bi to bilo prosipanje energije, sredstava itd. Treba voditi računa o potrebama i prilikama pojedinih krajeva, ali zato ne moramo da se cijepamo. Stojim na stajalištu apsolutnog naročnog jedinstva, vodeći računa o prilikama pojedinih krajeva i molim našu braću u Južnoj Srbiji, da oni u Skoplju osnuju jedno jevrejsko nacionalno društvo za Južnu Srbiju, koje će imati svoje podružnice u mjestima Južne Srbije, i Radni Odbor treba da to društvo u punoj mjeri sa svim sredstvima energično pomogne.

Još imam jednu stvar da istaknem. Govornik iz Južne Srbije rekao je, da nema dosta intelektualaca u tim krajevima i da je to možda jedan od glavnih razloga, zašto nije tamo probudjena cionistička svijest. Držim, da bi bila sveta dužnost, da iz onih krajeva, gdje ima već na izobilju spremnih ljudi akademičara, ljudi istih prilika i mentaliteta, eventualno nekoliko odu u Južnu Srbiju i da tako vrše propagandu. Ali još jedno molim gospodu iz Južne Srbije kad dodju svojim kućama, neka onda isporuče svojim izbornicima i svojoj braći, da su ovdje upoznali ljude, koji i ako možda ne nose imena kao ti naši sunarodnjaci, i ako se zovu Aleksandri itd., da ti ljudi nisu nimalo ni u kom pogledu manje Židovi nego Šabataj, Vita i Braca, i da je najbolja legitimacija za dobro židovstvo osjećaj, jevrejsko srce. Neka se iskorjene one metode, koje ima da nas razdvajaju u razne domaće Židove na jednoj strani, i Švabe-Židove na drugoj strani. Neka imaju u pameti, da su upoznali ovdje ljude, koji ne poznaju ništa drugo, nego Židove kao takve bez ikakvih sufiksa i prefiksa.

Imam još jednu izjavu da dadem reflektirajući na izjavu g. predsjednika u njegovom nastupnom govoru. Gospodin predsjednik je rekao, da je ovo zadnji put da predsjedava Saveznom Vijeću, jer on ni u kom slučaju ne želi više da se primi te dužnosti i te časti. Mi od srca žalimo, da je ta izjava mogla doći od našeg prvaka i starijeg, prema kome imamo duboko poštovanje i neograničeno povjerenje, i mi smo nastojali svim mogućim načinima da našega predsjednika od te njegove nakane odvratimo. Na žalost nije nam uspjelo. Mi to tim više žalimo, što je to izjavio u času, kad je bio napadnut.

Završujem: Mi iz Bosne i Hercegovine imamo neograničeno povjerenje prema dosadašnjem Radnom Odboru, duboko smo zahvalni za njegov dosadašnji rad i glasat ćemo sa oduševljenjem za degarge. (Živo odobravanje i aplaus u centru i na desnici.)

Dr. Benau (Sarajevo): Nije mi apsolutno namjera, da opet bacim na tapet sarajevsko pitanje, ali moram da iznesem i da se apsolutno ogradim od toga, što je nekoliko puta nabačeno i što izgleda da postaje svojina delegata, da je spor sarajevski, oni incidenti, da su to lokalne naravi. Oni incidenti, koji su se odigrali ondje i koji su svima nama poznati, ono su sarajevske prilike, ali ono što stoji iza toga, idejna pokretna snaga, ono što rukovodi sve to, to nije sarajevski problem, to je problem svih Jevreja Jugoslavije, a možda i preko granice Jugoslavije. (Odobravanje na desnici.) Ovdje se radi o jednom idejnom i principijelnom razmimoilaženju, i svi oni, koji ovdje sjede i koji žele da o ovom pitanju uzmu riječ i da ga tretiraju, neka se bave s podlogom, na kojoj se odigrava, neka se pitaju kud sve to vodi i šta će da izidje.

Ja ponavljam: Ovdje se radi o jednom principijelnom pitanju. Stoje nasuprot dvije grupe. Ostavimo na stranu metode, koje pojedinci upotrebljuju to je stvar taktike, umijeća, spretnosti, ali na jednoj strani stoje ljudi, koji kažu: u ovim prilikama, u kojim živimo, pod našim uslovima i vanjskim pitanjima, može jevrejski narod se

održi i čvrsto stoji samo onda, ako stoji potpuno na stajalištu jedinstva svih Jevreja u pitanjima naših unutrašnjih i vanjskih radova. Druga grupa kaže: Ne! Ima jedan poseban ambijent, kolorit, mentalitet, poseban život koji kuca posebnom osebnjuošću i mora da ide posebnim putem, — moraju se primjenjivati posebne metode rada. Gospodo, to stoji. Kuca i ovdje u našoj grupi i tamo različito srce, o tome nema govora, ali to su naša unutar-nja, lokalna, partikularna razmimoilaženja, ali gdje mi stojimo kao Jevreji u našoj zemlji, gdje ne žive Sefardi ili Eškenazi, nego gdje žive Jevreji, u takvom jednom sklopu jedan uz drugi, gdje je jedan na drugoga upućen, gdje jedan bez drugoga ne može da živi, ne smiju takve metode da prevladavaju. (Aplaus u centru i na desnici i uzvici: Živio!)

U takvim momentima i to je bio naš princip, moramo da žrtvuemo i od naše svetiđe, — mi smo od te cionističke dogmatike žrtvovali korak po korak, mi smo popuštali, gdje nismo smjeli i gdje smo sa bolom i plačem popuštali, samo da sačuvamo narodno jedinstvo i sad nam se to predbacuje!

Gospodo! Znam od kolike je silne važnosti sefardski dio jevrejskoga naroda u cijelom životu jevrejstvu, ja znam koje nade i želje polaže cijelo jevrejstvo na sefardski dio našega naroda. Mi znamo, da su oni spojni most, preko koga će se izgraditi sporazum sa arapskim narodom, i ja držim za izdajnika svakoga Jevrejina, koji tome suprotno radi. Taj specijalni rad u tome sefardskom dijelu mora se poduprijeti svom silom i snagom. Moramo raditi na podizanju sefardskog življa, njegovog nacionalnog osvješćivanja, čuvanju njegove osebnosti. To je naša primitivna zadaća, ali uvijek da povrhu toga i više toga stoji princip narodnog jedinstva, jedinstva Jevreja u ovoj zemlji. (Burno odobravanje na desnici i centru.)

Gospodo! Ja sam slučajno član Saveznog Odbora, i prema tome imam neku oficijelnu ulogu i nije u redu da govorim, ali se ovdje s ovoga mjesta predbacilo i spomenulo moje ime, da sam ja jedan od onih, koji je vodio tu cionističku politiku u Bosni i Hercegovini. Jesam! Ja sam dugo godina, skoro blizu dva decenija radio na cionističkome i na jevrejskom javnom životu, i ne mislim sa toga rada sići. Ako danas ovdje zajedno s ovim odborom odstupam i ne mislim stupati više u to oficijelno vodstvo, ja ipak na onome mjestu, gdje sam, a možebiti i dalje od toga, ja ću i dalje svu svoju silu i snagu da posvetim tome, ja ću i dalje isto onako kao i do sad raditi na tome, da se ne dozvoli i da se onemoguću vaša ona akcija, koja ide za tim, da sije razdor i rascjep u slojeve jevrejstva u ovim zemljama. Ja ću se boriti za princip naše zajednice. Zajednički stav prema unutra i vani za mene je svetinja i s time ću dalje da stojim.

Još nešto imam da kažem, što me boli i što ne mogu da razumijem. Učestalo je sa više strana da se Jevrejima daju nekakve lekcije u pitanju njihovog državnog stava u ovoj zemlji. Ja ovo ne razumijem, i to je najveći šamar, koji se može dati jevrejskom narodu. To je čisto zla namjera ili neznanje. Ja znam da je jevrejski narod u ovoj zemlji lojalan i patriotski i dobar dio ovog naroda, i da radi svim silama na podizanju ove zemlje, i ja ne razumijem, da se nama neprestano daju lekcije u tome smjeru.

Gospodo! Ovdje se nabacila nekoliko puta i stvar o izgradnji mosta između nas i omladine. Ja opet ne ću da kažem, da se iza ovakvih riječi i smjernica kriju katkada zle namjere, ali poznajem krug svih tih javnih radnika u ovoj zemlji vrlo dobro, jer sam s njima u dugom nizu godina zajedno radio i znam da su oni svi izvrstan most između nas i omladine. I to radi toga, jer znam, da su to ljudi, koji imaju ispravan stav, otvoreno čelo i koji znaju da dodju sa svojom okolinom u takav kontakt, da čuvaju svoje dostojanstvo, ne dopuštajući ništa od svoje narodne časti i dolazeći sa okolinom u zajednicu i dodir kao ispravni ljudi, koji uopće žive u zajednici.

Meni je bila namjera da Vam samo neke principijelne točke iznesem. Pri zaključku da bacim jedan pogled. Ne znam, kako će se završiti vijecanje, ni kakvi će se zaključci stvoriti. To je više manje irelevantno. Važno je, da se ovdje na ovom zboru pročisti atmosfera, da će se vidjeti kuda se ide, i kakvi su sporovi, i ja sam uvjeren, da će se u ovoj zemlji naći dovoljan broj ljudi, koji će osjetiti naše potrebe, da se treba svim silama skupiti i zajedno raditi, da očuvamo ovu zajednicu jevrejstva

u ovim zemljama. (Živo odobravanje i aplaus u centru i na desnici sa uzvicima: Živio!)

Ing. David Arriol govori španjolski i njemački te razlaže potrebu složenog rada iz uvažene opravdanih želja naših sumišljenika iz južne Srbije.

Dr. Kalmi Baruh: Ja sam delegat iz Sarajeva, ali vas uvjeravam, da ne ću ni jednom riječi dotaći se našeg spora. Moram izjaviti, da govorim u ime jedne grupe, čije ste mandate verificirali, u ime grupe, koja je imala najozbiljnije, najbolje i najjevrejskije namjere da dodje ovamo u Savez i da manifestira svoju želju, da u sklopu Saveza jugoslovenskih Cionista radi. Ali ta je ista grupa došla ovamo s namjerom, da istakne svoje želje i sve one planove, za koje ona misli, da se moraju uzeti u obzir pri rasudjivanju programa našeg budućeg rada. Nama do sad to nije bilo moguće jednostavno za to, jer se našla jedna grupa, gospode delegata, koji su sebi stavili za zadaću da prave štimung protiv nas. Oni su podmetali našoj grupi neke akte i neke tendencije, za koje mi ne možemo odgovarati. Nas se čini ovdje odgovornim za jedan akt, koji mi nismo skrivili. Mi nismo voljni i ne znam po kojoj logici imamo da skidamo kestenje sa vratu te grupe, koji može biti i danas stoji u najistaknutijim cionističkim redovima u Jugoslaviji. Ogradjujem se protiv stvaranja ovakvog štimunga protiv nas, i kažem da ona gospoda, koja su prije mene s ovog mjesta ovako pompeznim riječima govorili o jedinstvu jevrejskog naroda, da su pokazali, da ga ne poznaju, nego su jednostavno ovdje, govoreći o grupi separatističkoj, nastojali da prodube onaj jaz, koji faktično postoji između eškanaza i sefarda u Sarajevu, ali koga mi nismo skrivili, nego ga je istorija skrivila.

U vezi sa tim dozvolite da Vam pročitam jednu izjavu, koju dajem ispred grupe sarajevskih delegata, Saveznom Vijeću:

U spoznaji neminovne potrebe za zajedničkom uspješnom saradnjom u sklopu jednog saveza svih cionista Jugoslavije, članovi sarajevske i južnosrbijanske delegacije izjavljuju želju, da se nadje platforma za jedan nesmetani rad unutar toga sklopa uz naročito obraćanje pažnje na specijalne potrebe i osobine jevrejskog življa u ovim pokrajinama.

Grupa, u čije ime govorim, faktično je iznijela jedan momenat u svom programu, o kome se u sadašnjem radu cionističkom u Jugoslaviji vrlo malo vodilo računa. To je pitanje sefardsko. Da to pitanje postoji, to ste se mogli uvjeriti i juče na ovoj konferenciji. Ako Vi nikakvog pitanja ne vidite u tom sefardskom pitanju, onda bar vidite pitanje metoda.

Ne krivim nikoga, niti Savez, niti onu gospodu u Sarajevu, koja su vodila cionistički rad do sad, az to, što se to pitanje zanemarilo. Moje je duboko uvjerenje, da je zanemarenje toga pitanja fundirano zasebno u samom cionističkom pokretu. Cionistički pokret kao i svaki drugi ima svoje razvojne faze. Cionizam je ranije bio jedna romantika, lijepa pjesma iz lijepo zemlje Palestine, za koju smo znali ono, što i o Orijentu. Ali danas je cionizam jedna realnost, sad gledamo na Palestinu ne kao lijep simbol, nego kao lijepu zemlju, na čijem izgradjenju moramo da suradjuemo. (Odobravanje u centru i na ljevici.)

Hoću da kažem, da smo mi proživjeli već kojekakvih cionističkih romantika i da stupamo danas u jednu epohu realnog rada. Ovdje ima prije svega da istaknem, da smo mi svi bili isključivo palestinski orijentisani. Mi smo držali, da cio naš rad ima da se upravi na to, da se tamo osnivaju kolonije, da se tamo osnivaju škole i tako dalje. Ali mi smo ipak bili tako naivni, da previdimo, da se sve to ne može postići, ako se nema jedne zdrave galute. Mi danas moramo afirmirati taj galut, mi volimo galutu isto toliko kao i Palestinu i zato mislim, da svaki onaj rad, koji bi bio jednostrano palestinski orijentisan, bio bi štetan za našu zajednicu i ne bi mogao naći pristalica među nama. Ja mogu da vjerujem, da u jednoj zajednici može da bude pet-najst idealista, ali ne može da bude zajednica kao takova. Toj zajednici moramo nešto da damo.

Sad bih htio da predjem na sefardsko pitanje. Mi sefardi na svijetu nalazimo se danas u jednom procesu rastvaranja. Mi smo živjeli u getu, mi možemo sanjati o Palestini, o jevrejstvu, ali ima jedan fakat, a to je taj, da među nama sefardima u svakom pogledu, i kulturnom, socijalnom, privrednom, nastupa takva jedna dekansa, koja može biti vrlo, vrlo štetna i fatalna ne samo za nas, nego za nas kao dio jevrejskoga naroda. Grupa oko »Jevrej-

skog života« u Sarajevu postavila je sebi za zadatak, da stvori jedan program rada, koji bi vodio računa o tim momentima, koji se tiču u prvome redu sefardskog življa. I kad smo mi ovo uvijek naglašavali, spocitnulo nam se, da smo separatiste.

S ovog mjesta izjavljujem, da je naš pokret odista do danas imao pristalica samo među sefardima, ali, gospodo, za to mi nismo krivi. Ako smo mi iznijeli takvo jedno pitanje, o kome braća eškanazi nisu imali pojam, i ovo pogrešno osudili, nismo mi za to krivi. Mi vjerujemo, da je jedna saradnja između sefarda i eškanaza vrlo moguća i upravo u Sarajevu, gdje ima ljudi, ali uza sve to ne mislim da braća eškanazi moraju od nas zahtijevati, da se posve odrekemo programa, koji ide za tim, da sanira te prilike između sefarda.

Ovo isticanje jedinstva to je za mene jedna fikcija. Čini se, da je sa gledišta cionističkog rada u Jugoslaviji mnogo probitačnije, da ona gospoda u Sarajevu, koja stoje u tako uskoj vezi s eškaneskim Jevrejima, da porade na pridizanju i na popularisanju cionističke misli među eškanazima. (Odobravanje i aplaus na ljevici i uzvici: Živio!) — (Mihajlo Levi: Eškanazi su propisno više dali za Keren Kajemet nego Vil) Naša grupa očekuje vrlo željeno onaj momenat, kad će moći da se sporazumije s vodjama eškanaza. Mi vjerujemo, pošto smo jedna grupa mladih Jevreja, koja se može biti, i ako su sefardi i eškanazi više ne razlikuju toliko po svojoj ideologiji, da ćemo se moći vrlo lako sporazumiti. To se nije poslušalo i zato ne nosi odgovornost ta delegacija, koju jedan gospodin iz ove grupe pokušao da diskredituje. Kad bi mi izabrali jednog čovjeka, koji je isto tako pet godina vodio te poslove u Sarajevu, da iznese te objede, našao bi se momenat, koji bi priukao simpatije galerije i na našoj strani. (Burni aplaus na ljevici i na lijevoj strani galerije sa uzvicima: Živio.)

(Nastavit će se.)

Rezolucije Saveznog Vijeća

1. Povjerenje vodstvu.

S. V. izjavljuje svoju potpunu saglasnost sa današnjim vodstvom svjetske cionističke organizacije, izriče svoje neograničeno povjerenje i svoju najdublju blagodarnost vodjama, koji su i u minuloj godini i pored ogromnih poteškoća uz najveću požrtvovnost povelu našu stvar za veliki korak naprijed, te obećaje vodstvu svoju moralnu i materijalnu potporu u punom opsegu.

3. Šekel, Jewish Agency i Kongres.

Na osnovi obavještenja, da se još prije konca o. g. imade sastati svjetski cij. kongres, koji će imati da riješi definitivno pitanje Jewish Agency, S. V. smatra vrlo važnim, da naša organizacija bude na tome kongresu zastupana u što većem broju, da bi se tako iz naše sredine mogao izvršiti što jači uticaj na zaključke kongresa u tome za svjetsku cionističku organizaciju presudnome pitanju.

U tome cilju potrebno je, da se šekelska akcija nastavi, pa za to S. V. nalaže M. C. O., da što intenzivnije nastave provođenje šekelske akcije, e da bi se postigao maksimalni broj plaćalaca šekela na našoj teritoriji.

S. V. skreće ponova pažnju M. C. O. i sviju cionista, da su imućni cionisti dužni, da pored običnoga šekela uplate još i zlatni šekel (1 engl. funta), jer obični šekel ne do-tječe za podmirenje sviju potreba vodstva svjetske cij. organizacije.

2. Jedinstvo Jevreja.

S. V. sa punom pažnjom prati cijelo unutar-nje kretanje jevrejskoga naroda u ovoj zemlji, te odobrava rad svih Jevreja, koji nad sva naša aktuelna pitanja stavljaju princip apsolutnog jedinstva Sefarda i Aškanaza. Samo u ovakom zajedničkom radu, uvažujući specijalne potrebe pojedinih grupa, vidi S. V. mogućnost čvrstog i uspješnog održanja jevrejskog življa u ovim zemljama, a kao posljedicu toga i intenziviranje cionističkog pokreta u našoj organizaciji.

4. Jugoslavenska halucka farma.

S. V. uzima sa najvećim oduševljenjem do znanja sve predradnje, što ih je u provedenju prošlogodišnjega S. V. izvršio S. O. u potpunosti sa svim nadležnim cionističke organizacije i sa predstavnicima

naših halucim u pogledu osnivanja Jugoslavenske halučke farme u Erec Jisraelu.

Ujedno konstatuje sa žaljenjem, da velik broj M. C. O. još nije nikako ili nije dovoljno izvršio svoju dužnost prema ovom najvećemu i najljepšemu pothvatu naše organizacije.

Prijeva je potreba, da se finansijska sredstva za ovu koloniju odmah namaknu, i osigura izvedenje toga inače gotovoga projekta.

Nalaže se svim M. C. O., da najkasnije do Roš hašane 5685, saberu onu svotu, koja im je po R. O. odmjerenjena.

5. Kolonija Bitolj.

Tendencija našega življa u Bitolju, da radi nacionalnih i ekonomskih momenata, preseli u Erec Jisrael, nalaže S. V., da ovome pitanju posveti veliku pažnju.

Neka S. O. poduzme sve shodne mjere, da se uklone poteškoće, što su na putu ovoj imigraciji i da se stvore mogućnosti za njegovo useljenje u Erec Jisrael.

Neka S. O. vodi računa o razumljivoj težnji toga življa, da u Erec Jisraelu ostane koncentrisan, što bi se najbolje postiglo osnivanjem posebne kolonije za Jevreje iz Bitolja.

Neka se S. O. u tome cilju stavi u kontakt s kompetentnim činocima cionističke organizacije, da se što prije pristupi zadovoljenju tih tendencija i potreba.

6. Finansijske institucije.

Obzirom na ogromnu važnost naših banaka Jewish Colonial Trust, Anglo Palestine Bank a naročito Palestinske Radničke Banke za izgradnju Erec Jisraela, S. V. poziva sve svoje članove, da zborom i tvorom djeluju u svojim mjestima, da svatko prema svojim silama preuzme akcije ovih sigurnih novčanih zavoda.

7. Keren Kajemet i Keren Hajesod.

S. V. naglašava dužnost svakoga cioniste, da svakom zgodom poradi u korist Keren Kajemeta i Keren Hajesoda, koje su institucije glavni finansijski temelji za izgradnju židovske narodne domaje u Erec Jisraelu.

S. V. ističe ponovno, da se kod sabiranja za Keren Hajesod imade strogo držati princip maasera, kako ga je svjetski cionistički kongres postavio i zvanično rastumačio.

8. Kulturni i omladinski.

Obzirom na ogromne poteškoće, koje kod nas stoje na putu intenzivnom kulturnom radu, skreće se pažnja S. O., da podupre svaku pa i najčedniju mogućnost za jevrejsko vaspitanje našega naroda u zemlji.

S. V. pozdravlja rad naše svijesne židovske omladine, koji treba da nadje svestranu potporu S. O. i svih M. C. O.

9. Pokret u Južnoj Srbiji.

S. V. pozdravlja sa velikim zadovoljstvom nastojanja sumišljenika, a osobito omladinaca iz Južne Srbije, da se intenzivira rad tamošnjih cionističkih društva i da se ova dovedu u organski sklop S. C. J.

S. V. ovlaštuje cioniste Južne Srbije, da — za sada — u Skoplju osnuju Centralu cionističkih društava za Južnu Srbiju, koja će biti najpodesniji posrednik između S. O. i pojedinih cionističkih društava Južne Srbije.

Radni statut te Centrale ima da sastavi odbor, izabran na konferenciji cionističkih delegata iz Južne Srbije na 31. maja o. g. u Skoplju, koji se statut treba podnijeti S. O. na odobrenje.

S. O. neka pruži ovoj Centrali svaku moralnu potporu i neka nastoji, da materijalne potrebe te Centrale nadju svoje zadovoljenje, dakako prije svega iz vlastitih dohoda te Centrale.

Izbori

Na Saveznom Vijeću izabran je ovaj Savezni Odbor:

predsjednik: dr. David Alkalay (Beograd);

članovi: dr. Beno Stein, dr. Alfred Singer, Šime Spitzer, Lav Stern, David Spitzer, dr. Marko Horn, dr. Hugo Bauer, dr. Otto Braun, Rikard Herzer, dr. Rudolf Rosner, Otto Rehnitzer (svi Zagreb), dr. Moric Levi (Sarajevo), dr. Fridrih Pops (Beograd)

dr. Julije Dohany (Oca), dr. Oskar Spiegler (Brod na Savi), inž. Ljudevit Freundlich (Osijek), Hugo Adler (Požega), Mojse Montilja, Ivo Hermann, Avram D. Levi, Avram Altarac (svi iz Sarajeva), dr. Bukić Pijade i inž. David Azriel (Beograd), rabin H. Schweiger (Senta), Vilim Locker i dr. Matija Sattler (Novisad), Albert Kovo i Aron Hason (Skoplje), Sabataj Dzaen (Bitolj).

U Nadzorni Odbor izabrana su gg.: dr. Žiga Neumann, Josip Cohen i Josip Kraus (Zagreb), Oskar Neumann (Novi Sad) i Avram Koen (Beograd).

U Savezni Sud izabrana su gg.: dr. Hugo Kon i Maks Lederer (Zagreb), Kalman Lebl (Beograd), Albert Alkalay (Sarajevo) i Bela Friedmann (Osijek), a kao zamjenici: dr. Gustav Heinrich i Eugen Berl (Zagreb), dr. Izidor Hermann (Lipik), dr. Isak Eškenazi (Beograd), dr. Edmund Fischer (Osijek).

Keren Hajesod

Uporaba Keren Hajesod novca u martu i aprilu 1924. Po prvi puta ove godine uvećale su se novčane doznake Keren Hajesoda za Palestinu. U martu iznašale su LE 30643, a u aprilu LE 30401, od oktobra dakle ukupno LE 130.091, što odgovara po reduciranom budgetu mjesečno LE 26.000 a normalnom budgetu za april u visini od LE 31.500. Time se finansijski položaj znatno poboljšao, tako da se i dio dugova mogao otplatiti.

Izdaci u aprilu i martu bili su sljedeći:

Školarstvo: Do kraja aprila utrošeno je LE 35.000 a u martu i aprilu po LE 5000. Ukupni dugovi ne iznašaju više od LE 3200. U aprilu isplaćeno je učiteljima plaća za dva mjeseca, tako da su im se finansijske neprilike ublažile.

Kolonizacija: Do kraja aprila iznašali su izdaci kolonizacionog departmana LE 104.068, u martu LE 6.282, a u aprilu LE 12.420. Kako se iz ovih brojeva razabire, primio je ovaj departman do kraja aprila 30% svote, koja je bila predviđena u budgetu.

Gospodarska sezona je za ovu godinu prošla, pa se već prave pripreme za iduću. Žetva je u punom toku, samo je zbog slabih kiša osrednje ispala. Kolonije ne će gubitak na žetvi moći nadoknaditi s porastom cijena žitarica, koje će nakon ove slabe žetve uslijediti. Kolonizacioni departman naručio je velike količine gospodarskog orudja i strojeva jer je potreba za njima velika. Troškovi će se pokriti djelomice budgetom ove godine, a djelomice budgetom iduće godine.

Kolonizacioni departman sastavio je statistiku o kolonizacijama, koje je K. H. osnovao bilo djelomice bilo sasvim. Ukupni im broj iznaša 43, a od ovih je 37 osnovano na zemljištu Narodnog Fonda, 15 od njih gospodare kao pojedinačne farme, a ostale na kooperativnoj bazi. Od god. 1923. narasao je broj onih, koji su u kolonijama uposljeni od 1521 na 2324. Ukupni broj duša, što žive u kolonijama, porasao je od 2000 u prošloj godini na 3000 ove godine.

Naseobine u gornjoj Galileji, koje je dijelom Ica a dijelom palestinska egzekutiva osnovala, nijesu u ovu statistiku uračunate, pošto im u zadnje vrijeme Palestinska Egzekutiva nije davala zajmove.

Imigracija. Ukupni izdaci Imigracionog Odsjeka iznose do konca travnja LE 18.209, od toga u ožujku LE 2.601, a u travnju LE 3572, što prelazi budget za prvih 7 mjeseca za LE 700. Postoji međutim nada, da će se taj iznos idućih mjeseci moći uštedjeti. Od ukupnog izdatka izdano je LE 2000 za izobrazbu haluca u Evropi, i oko LE 3350 za zajmove manjim poduzećima i obrtnicima. Na taj način omogućeno je velikom dijelu imigranata, da si osnuje neovisna poduzeća. Za izdržavanje Palestinaca u Evropi izdano je LE 1930, a ostatak je izdan za potpore i smještene novih imigranata, te za troškove skupčane s njihovim dolaskom i razmještajem.

U ožujku pridošlo je 578 novih imigranata u zemlju i to 253 muškaraca, 158 žena i 167 djece, te 43, koji su se povratili u Palestinu, ukupno dakle 621 osoba, od toga 110 obitelji s 380 duša. U travnju nadošlo je 938 novih imigranata, od tog 368 muškaraca, 288 žena i 289 djece, 53 starosjedioca, u svemu dakle 991 osoba. Među ovima nalazilo se oko 150 Jemenita, Palestinska vlada izdala je u travnju daljnjih 1700 dozvola za nove useljenike, pa prema tome iznaša ukupni broj dozvola 2400 za drugo polugodište. U prvom polugodištu došlo je 3200 novih useljenika u zemlju. Useljenički dom, koji se gradi iz sredstava K.

H., a koji će doskora biti gotov, moći će u sljedećoj godini da primi veći broj useljenika.

Pokusna stanica. Ovaj je odsjek primio do sada prema budgetu LE 3427, od toga u ožujku 573, a u travnju 1451. Pokusne su stanice pokazale veliku korist za poljoprivredni razvitak zemlje. Rad ovog odsjeka ne hvale samo stare naseobine, nego i sama vlada te privatne grupe, koje imaju interesa na poljoprivrednom razvitku zemlje.

Sveučilište. Profesor Fodor je započeo radom sa svojim asistentima u kemijskom laboratoriju na sveučilištu na Skopsu. U travnju uslijedile su prve isplate iz sveučilišnog budgeta u visini od LE 219. Profesor Warburg privremeno je otvorio biološki laboratorij u savezu sa pokusnom stanicom u Tel Avivu.

Zaštita radnika. Izdaci ovog odsjeka iznašaju u ožujku LE 1774. Polovica ovog iznosa upotrebljena je privolom odsjeka za proračun prosvjetnog odbora, kao i radničke bolesničke blagajne. LE 838 upotrebljeno je na zajmove, da se stvore radne mogućnosti, LE 500 predumljeno je kooperaciji radničkih zadruga za obavljene javne radnje. U toku polovine mjeseca ožujka izdano je LE 265 za likvidaciju subvencija, koja je bila podijeljena predumomom fondu za besposlene. Koncem ožujka posvema je nestalo besposlice, pače se pojavila potražnja za radnicima za obrađivanje duhana. Ukupni izdaci odsjeka za zaštitu radnika iznosili su u travnju LE 1522.

Trgovina i industrija. U ožujku iznosili su ukupni izdaci ovoga odsjeka LE 334, a u travnju LE 472, pa prema tome iznašaju za prvih 7 mjeseci LE 4025.

Keren Hajesod propaganda. Prošlih tjedana započeo je Keren Hajesod direktorij u Londonu intenzivnom akcijom u mnogim zemljama uz pomoć posebnih delegata, koje je u te zemlje izaslao.

Dr. Viktor Jacobson, koji već nekoliko mjeseci radi u direktoriju K. H. otputovao je u Bugarsku, da ondje uz pomoć tamošnje cionističke organizacije i K. H. odbora organizuje rad u Bugarskoj. Značajno je za Bugarsku da su ondje općine preuzele provedenje K. H. rada, i da K. H. doprinose članovima općine određuju i utjeruju kao porez. Židovske općine u Bugarskoj provadaju time princip, da je obnova naše domaje u Palestini opća židovska dužnost, od koje se nijedan član židovske općine ne smije suzdržati.

Dr. Friedmann, vodja K. H. biroa u Holandiji, delegovan je u Transilvaniju, jer je ova zemlja već odavna tražila delegata.

U Jugoslaviju, a specijalno za sefardske krugove, ponajprije u Sarajevu, delegovan je prof. Šalom Pazi. U Solun pošao je francuski pisac Henry Marx iz Pariza.

Dr. H. Kohn posjetio je Alzaciju i Lotaringiju, Luksemburg i Švajcarsku. U Letlandiji upravo provadja akciju g. H. Dešalin, dok je g. dr. Benzion otputovao iz Indije u Šanghaj.

U Poljskoj se nastavlja akcija uz učestvovanje delegata L. Jaffea, u Rumunjskoj provadja dr. Wilensky, a u Besarabiji dr. J. Sapiro, u Južnoj Africi dr. A. Goldstein, u Alžiru i Tunisu dr. Buchmil, a u francuskom Maroku i Tangeru započimlje akcijom N. Halperna.

U zemljama, u kojima trajno provadaju organizatorni i propagandistički rad odgovorni odbori, nastavlja se kontinuirano započeti rad. U prvom redu su to Sjedinjene Države, Njemačka, Čehoslovačka, Litavska, Ist. Galicija, Bukovina i Engleska. U Austriji se kampanja, koja je započela palestinskim tjednom, organizatorno izgrađuje.

Predsojeća K. H.-kampanja u Argentini. Na mitingu, što ga je nedavno u Buenos Airesu održao odbor argentinske cionističke federacije, zaključeno je, da se u cijeloj zemlji provede energetska akcija za K. H. Kampanja će započeti početkom jula. Sva lokalna cionistička udruženja u velike se spremaju za ovu Keren Hajesod-kampanju.

Iz židovskog i cionističkog svijeta

Usiškinovo uspješno putovanje po Evropi. Predsjednik direktorija Narodnog Fonda, gospodin Usiškin, poduzeo je prije nekoliko tjedana

odulje propagandno putovanje za KKL po Evropi. Do sada posjetio je Grčku, Bugarsku, Besarabiju i Bukovinu, a 17. juna prispio je u Beč da ondje oživi rad za K. K. L. Veliki uspjeh njegovog putovanja i sjajne dočeke, koji su mu priredjeni, opisuje černovički dopisnik »Wiener Morgenzeitung«, kako slijedi:

Već se u Jerusolimu moglo proreći, koliki će biti moralni i materijalni uspjeh ovog putovanja. Uz blagoslove Palestinaca pošao je Usiškin na put u Evropu, te je ponajprije pošao u Grčku. U Ateni zadržao se je jedan dan i ondje pregovarao s vodjama Bne-Brit lože. Iz Atene pošao je u Solun, gdje su mu solunski Židovi priredili doček, kako ga je rijetko koji heroj i kojeg drugog naroda vidio; sve je napunilo solunske ulice, da pozdravi predstavnika palestinskog jišuva. U hotelu, u kojem je stanovao Usiškin, odsjeo je i premier nove grčke vlade. U Solunu ostao je Usiškin devet dana. Dogovarao se s predstavnicima općine, Bne-Brit-lože i sefarda, te je tom prilikom izvjestio i o sefardskom kongresu, koji će se održati iduće zime, a koji bi sve sefarde svijeta imao udružiti u radu za Palestinu. Održana je nadalje konferencija sviju KKL-rađenika, na kojoj je zaključeno, da Grčka ove godine ima da sabere za KKL 7000 funti i da zajedno s onih 3000, što je već sabrano, osnuje na palestinskoj morskoj obali koloniju, u kojoj bi se imali naseliti solunski židovski brodari i ribari.

Iz Soluna pošao je Usiškin u Sofiju, gdje su mu tamošnji Židovi priredili oduševljen doček. Sve židovske organizacije sabrale su se na kolodvoru, da pozdrave predstavnika Palestine. Sazvana K. K. L. konferencija zaključila je, da ove godine u Palestini kupi 3000 dunama zemljišta, i da osnuje koloniju bugarskih Židova. U Sofiji se je Usiškin zadržao osam dana, a odavle je pošao preko Ruščuka u Rumunjsku.

U Bukareštu pregovarao je s predstavnicima bogoštovne općine, rumunjske velike lože, te zastupnicima studentstva. Na K. K. L. konferenciji stupio je u kontakt i s provincijom. Zaključeno je, da se ove godine sabere 12.000 funti, kako da se u Erec Izraelu osnuje kolonija, u koju bi se imali smjestiti rumunjski haluci.

Iz Bukarešta pošao je Usiškin u Kišnjeu u Besarabiji, gdje ga je dočekalo 10.000 ljudi. Ulice bile su okićene zastavama, a s balkona i prozora bacali su cvijeće na auto, u kojem se je vozio Usiškin. Na konferenciji, koja je brzo sazvana, učestvovalo je 145 delegata iz cijele Besarabije. Zaključeno je, da se ove godine sabere 12.000 funti i da se u Palestini osnuje kolonija pod imenom »Besarabia«. U tom gradu zadržao se je Usiškin devet dana pa je na jednoj skupštini židovskih novčarskih krugova, koju je sazvaio senator Sanibiewci, nastojao, da i ove krugove zainteresuje za Palestinu. Komandirajući general Besarabije primio je Usiškina vrlo prijazno i uzvratilo mu je slijedeći dan posjet. Usiškin je tom prilikom isposlovao i neke olakšice za cionist. rad u Besarabiji. Treba još naglasiti, da su sve oblasti Usiškina s najvećim poštovanjem dočekale. Iz Kišnjeva pošao je Usiškin u Jasi, gdje je ostao četiri dana.

Iz Jasia pošao je Usiškin u Bukovinu. Na svim većim stanicama dočekale su ga židovske deputacije. U Černovicama pretvorio se doček u pravi trijumfalnu povorku. Preko 50 organizacija odaslalo je svoje izaslanike na kolodvor, da pozdrave Usiškina. Od kolodvora do Židovskog Doma na desetke tisuća Židova činilo je povorku i priredilo cionističkom vodji silne ovacije. Da Židovi Černovica uzmognu vidjeti i čuti Usiškina, morao je pod vedrim nebom održati miting. U čast gosta priredilo je židovsko pjevačko društvo, hebrejsko školsko društvo i šomrim svečane priredbe. Na konferenciju, koja je održana 17. juna, došli su delegati iz cijele zemlje. Oduševljenje pučanstva ne poznaje granice. Ističemo, da je Usiškinu uspjele, da za vrijeme blagdana Švuot sabere pola milijuna leja za KKL. Na pitanje, kakovo mu je stanovište spram vodstva organizacije, odgovorio je Usiškin: »Sad smo kod rada i tu ne poznajemo diferencu. U sadnji čas nije vrijeme za političke borbe unutar organizacije. Moja je lozinka: ljude i novce za Palestinu«.

Sjednica Akcionog Komiteja odgođena je na 22. jula. Egzekutiva odgodila je sjednicu A. K., koja je bila sazvana za 24. juna, na 22. jula.

Ovu novu odgodu prouzročili su neki zamašni razlozi. Ponajvažniji je taj, što su palestinski članovi A. K. izjavili, da do 24. juna zbog rada u

samoj zemlji ne mogu da budu u Londonu. Na tom zasjedanju A. K. trebao se ustanoviti palestinski proračun za iduću godinu, a to se bez palestinskih članova nije moglo, pogotovo kad je 16 članova A. K. sa jednog sastanka u Palestini telegrafski zatražilo odgodu. Akoprem je egzekutiva zbog prešnosti nekih pitanja željela ranije zasjedanje, morala se prilagoditi prilikama i odgoditi ga na 22. jula.

Ovo će zasjedanje vijećati o Jewish Agency, o XIV. kongresu i o palestinskom budžetu za iduću godinu.

Nova biografija Herzla. Prilikom 25. godišnjice smrti Teodora Herzla (22. jula), umolio je K. K. L. poznatog hebrejskog pisca »Rob. Benjamina«, da napiše biografiju pokojnog cionističkog vodje. Brošura, koja je u prvom redu namijenjena omladini, izaći će na hebrejskom jeziku, a bit će doskora prevedena i na druge jezike.

MALE VIJESTI NARODNOG FONDA.

Stalni porast dohodaka Narodnog Fonda. Prvih šest mjeseci ove finacijalne godine iskazuju spram prošle porast dohodaka K. K. L. za 70% U februaru narasli su dohoci na LE 14.000, a na toj visini su i ostali, pače ga i premašili. Tako dohoci u aprilu iznašaju LE 14.547, a u maju LE 14.498.

K. K. L. u Poljskoj. Povećani interes poljskih Židova za Palestinu iskazuje se i na porastu dohodaka K. K. L. Iznašali su LE 1175, što odgovara 747 milijarda maraka. Zadnje okružnice zemaljskog saveza podsjećaju na dužnost cionista, da doprinajaju za K. K. L. Vodje organizacije Hašomer Hacair takodjer su na svoje članove upravitelj poziv, da pomnogostruče svoj rad za K. K. L. I židovska štampa, koja je u zadnje vrijeme zamenarila K. K. L., opet kolonizatornom radu u Palestini posvećuju svoju pažnju. — Jedan Židov iz Poljske ostavio je na smrtnoj postelji K. K. L. svoj imetak, koji iznaša 8000 dolara.

Palestinske radničke stranke za K. K. L. Obje ponajveće radničke stranke Palestine, Ahdut Haavoda i Hapoel Hacair zaključile su, da započnu propagandnim radom za K. K. L. Radnici su time prvi uvidjeli potrebu, da se i daljnja zemljišta u Palestini mpraju otkupiti.

Argentina za K. K. L. U Argentini započela je za Pesaha uspješna K. K. L. kampanja, u kojoj su živo učestvovali svi krugovi tamošnjeg Židovstva. U nekoliko dana sabrano je više tisuća peza. 700 funti otposlano je već glavnom birou.

Iz Palestine

Iseljivanje u Palestini se jača. U zadnje vrijeme porasla je potreba za iseljavanjem u Palestinu u svim krugovima. Razlog tome leži u jačanju palestinske misli i u očajnim gospodarskim prilikama u Srednjoj i Istočnoj Evropi. Velik dio srednjeg staleža, koji imade izvjesni kapital, htio bi da ikividiše svoje poslove u Evropi. Velik dio Palestini započne novi život. O ovom novom emigracionom pokretu predleže cionističkoj egzekutivi izvještaji mnogih krajeva Evrope, primjerice iz Varšave, gdje je palestinskom uredu 3000 kvalifikovanih radnika predalo molbe. Slično je i u ostalim zemljama.

Veliki vod zemnog ulja (nafte) kroz Palestinu. Kako nam iz Palestine javljaju, misli engleska vlada, da zemno ulje što se u Mosulu dobiva, jednim cijevnim vodom dovede u Hajfu, koja bi bila uljno stovarište za zemlje Sredozemnog mora. Prema najnovijim istraživanjima, imali bi izvori kraj Mosula zadržavati ogromne količine zemnog ulja.

Ako se ovaj projekt ostvari, postala bi Palestina središtem prednjoazijskog petrolejskog gospodarstva.

Izgledi za palestinsku žetvu. Pšenica i ječam brzo dozrijevaju, u nekim se krajevima već počelo žetvom. Osrednji prirod javlja se iz sjevernih krajeva, dok je na jugu žetva, kako slijedi Pšenica: U Gazi je žito štetovalo uslijed široka. Osrednja se žetva očekuje u Hajdelu, dok je u Bersebi vrlo slaba. U Jerusolimu bit će na visinskom tlu osrednja žetva, u dolinama slaba, a isto tako i u Jafi.

Ječam: U Gazi je ječam osrednji, u nekim krajevima pače i nad normalom, dok je u Bersebi 50% ispod normale. U Jerusolimskom kraju

na brdima ječam je slab, a u dolinama dobar. U Jerihu 10% nad normalom, u Jafi osrednji.

Dura: Na sjeveru dobro uspijeva, napose u Galileju, dok je na jugu slaba.

Uspješan pokušaj sa sadjenjem lubenica u Emeku. Dosada se je u gospodarskim krugovima Palestine mislilo, da lubenica može uspijevati samo na mekanom i vlažnom tlu, kao u Samariji. Dolina Jordana se zbog suše i vrućine u opće nije uzimala u obzir. Pred dvije godine započela je kolonija Daganije u Galileji, da u malom opsegu sadi lubenice. Rezultat sadjenja bio je vanredan. Potreba same kolonije mogla se podmiriti, a prodajom ostatka pokrili su se troškovi sadjenja. Na godinu zasadjeno je 4 i pol akra, koji su donijeli 40 tona vanredno velikih ulusnih lubenica. Ove su prodane u Damask, gdje su postigle cijenu od LE 3.— po toni. Ove godine povećan je lubenicom zasadjeni kompleks na 7.5 akra, a i Kineret zasadio je 6.5 akra. Plodovi već dozrijevaju, te će naskoro osvanuti na tržištu.

Preuredjenje palestinskog useljeničkog i radnog odsjeka. Pod imenom »Permits Section« osnovala je palestinska vlada novi sekretarijat, koji će kao kontrolna instansa provodjati radove Immigration and Travel i Labour departmana.

Kontrola nad putnicima predana je Department of Customs oid Trade, samo u Kantara-Rafi vrši ovu funkciju Permits Section.

Sva saopćenja i upiti u stvarima useljenja, putovanja i rada imadu se uputiti na Permit Section, čija je adresa ista kao i prije za Department of Travel.

Kožarna u Tel Avivu. Kako je javljeno, na sjednici gradskog zastupstva u Tel-Avivu, određena je već sa strane grada teren za osnutak jedne kožarne, koja treba da uposli oko 200 radnika.

Konferenca Hapoel Hacaira u Palestini. U Herderi zasjedala je konferenca jevrej. radničke partije Hapoel Hacair, kojoj je pribivalo 200 članova. Konferencija je raspravljala o aktuelnim pitanjima kao na pr. o promicanju gospodarske kolonizacije s obzirom na raznovrsne u Palestini primjenjene naseobine, forme, o nužnom uvećanju imigracije itd. Među inim zagovarala su se slijedeća dva prijedloga: Jačanje K. K. L., kako bi on za nove imigrante mogao stvarati nove naseobne mogućnosti i ponovno oživljavanje halučke organizacije.

Novi palestinski film. Židovski se narodni fond sporazumio s gospodinom Gunar Sommerfeldom, koji se sada bavi priugotavljanjem palestinskog filma za dansko historičko i geografsko društvo u Kopenhagenu. Narodni će fond za vlastitu uporabu kupiti jedan dio toga filma. Osim toga će g. Sommerfeld kao iskusnan stručnjak staviti još druge slike na raspolaganje K. K. L. Ove će slike prikazati Palestinu u njezinim kontrastima, kao na pr. pustinje na jednoj i po Jevrejima u plodonsno tlo pretvorenu zemlju na drugoj strani, pješćane prudove pred deset godina i danas na njima sagrađene moderne četvrti Tel-Aviva, vinograde na mjestu kamenitih brežuljaka, žitorodna polja na mjestu negdašnjih močvara. Film g. Sommerfelda sadržaje efektnu sliku sinajske pustinje te pokazuje dolazak Jevreja iz Egipta u Palestinu.

Cionistički propagandni materijal tiskati će se u Palestini. Vodstvo »Lemaan Tocereth Haarec« (Promicanje palestinske industrije) obratilo se na cionističku egzekutivu u Londonu s molbom, da sav svoj propagandni materijal dade štampati u Palestini. Kako palestinski korespondent »Jüdisch Rundschau« izvješćuje, pristala je egzekutiva na to, te je dozvolila, da se propagandni materijal, šekalim itd. dade tiskati u Palestini.

Tvornica cigareta Lubliner u Aki. Generalni ravnatelj Lubliner, koji u Americi kani podignuti tvornicu cigareta za preradu palestinskog duhana, namjerava da krajem ljeta i u Aki osnuje tvornicu cigareta.

RUT SEIDEMANN
OSKAR HUSSERL

Baden bei Wien

Wien

zaručeni

Sivan 5684.

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnog Odbora. Radni Odbor konstituirao se na prvoj svojoj sjednici, te je izabran dr. Beno Stein predsjednikom, Lav Stern zamjenikom predsjednika, blagajnikom David Spitzer, tajnicima dr. Alfred Singer i Rikard Herzler, upraviteljem Palestinskog ureda Otto Rechnitzer. U Palestinski ured izabrana su gg.: Rechnitzer, Hochsinger, dr. Löwy, Silberschein i Fela Baum.

Zaključeno je, da se pozovu sve mjesne organizacije, da nastave šekelsku akciju, kako bi postigli što veći broj delegata za svjetski Kongres. Zatim je riješeno, da se povišuje pretplata za »Židov« na 100 dinara godišnje. Konačno se raspravljalo o administrativnim pitanjima.

MJESNIM CIJONISTIČKIM ORGANIZACIJAMA.

Prema saopćenju Egzekutive svjetske cijonističke organizacije produljen je rok za šekelsku akciju, koja se ima svim intenzitetom nastaviti.

Pozivamo s toga sve mjesne organizacije, koje još mogu u svojim mjestima da nastave sa šekelskom akcijom, da to odmah učine i da zatraže od Saveza priposlanje šekelskih blokova i potvrdu za Savezni prinos.

Očekujemo, da će se sve mjesne organizacije odazvati ovom pozivu te sve poduzeti, da se zahvate svi oni, koji dolaze u obzir za plaćanje šekela, a nisu do danas udovoljili svojoj dužnosti.

O našem radu i nastojanju zavisić će uspjeh šekelske akcije i broj delegata, što ćemo ih moći odaslati na svjetski Kongres.

David Spitzer,

povjerenik za šekelsku akciju.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMET LEJISRAELA.

Dne 20. Tamusa (22. jula) obnavlja se po 20.-ti put obljetnica smrti našeg velikog vode dra Teodora Herzla. Iskoristimo taj dan sjećanja na ovog velikana, da sabere što veća sredstva za obnovu zemlje i omogućimo obilnim darovima Narodnom Fondu namicanje i pripremanje zemljišta za kolonizaciju.

Dokaz naše odanosti, ljubavi i zahvalnosti prema velikom sinu našega naroda neka naše izražaja u velikoj akciji, u obilnim darovima, što će pritijecati Narodnom Fondu.

Neka svaki daje na taj dan oveći iznos za obnovu zemlje, neka svaki osjeća svojom dužnosti, da od drugoga traži da vrši akt pieteta prema uspomeni dra Herzla darivanjem za Narodni Fond.

Očekujemo, da će svi prijatelji Keren Kajemet Lejisraela vršiti svoju dužnost!

Uprava Keren Kajemet Lejisrael.

Kraljev brzojavni odgovor. Na brzojavni pozdrav kongresa Saveza Cijonista u Beogradu, poslalo je Njeg. Vel. kralj Aleksandar ovaj odgovor: Predsjedništvu kongresa Saveza Cijonista Jugoslavije

Beograd.

»Po nalogu Njeg. Vel. kralja izrazuje se hvala na izražaju odanosti i privrženosti.

Za kab. kancel.
Puk. Dragutinović.

Koncertna akademija za vreme kongresa u Beogradu. U čast delegata i gostiju na Saveznom Veću Saveza Cijonista Jugoslavije priredila je Mesna Cijonistička organizacija u Beogradu svečanu koncertnu akademiju na dan 16. VI. u 8 sati na večer u sali Palas-hotela. Mešoviti hor Srp.-Jevr. Pev. Društva otpevalo je sa uspehom »To Leodot« od Levandovskog i »Aleluju« od Sulzera. Članovi Jevrejskog Gimnastičkog Društva izveli su skladno proste vežbe za V. slet, dok su članice izvele »vežbe sa buzdovanima«. Koncert etude od Rubinsteina na klaviru gđica Rozalija Adanje članica Jevr. Muž. Kluba »Lyra« i Kol Nidre od M. Brucha na violini solo g. Stjepan Schlanger uz pratnju klavira, uspeli su u svemu, tako, da je cela akademija bila potpuno zadovoljavajuća.

Akcija halučke farme — u Beogradu. Na dan 22. ov. mj. u nedjelju pre podne u 10.30 časova održano je u sali Palas-hotela predavanje havera inž. agr. Huga Zaloscera: »o današnjem položaju i praktičnom kolonizatorskom radu Jevreja u Palestini«. Predavanje je otvorio predsjednik S. C. J. g. dr. David Alkalay, upoznavši predavača i iznoseći u kratkim potezima historijat rada posljednjih godina na obnovi Erec Izraela. Zatim je predavač g. H. Zaloscer jezgrovitim rečima prikazao delovanje naših halucim i nameru, da se privede n

delo zamisao ostvarenja njihove halučke farme u Tel Adasu na zemljištu K. H. L. radi čega je on i došao u Jugoslaviju, da podstakne svu braću, da potpomognu i saraduju na ovoj važnoj akciji, da podignemo našu prvu usejoničku etapu u Erec Izraelu, te i mi poput naših suplemenika iz drugih krajeva na taj vidan način doprinesemo delu obnove.

Predavač je pažljivo saslušan od mnogobrojne publike. Posle predavanja mnogi prisutni upisali su svoje uloge za halučku farmu.

Sutradan 23. ov. mj. u veče otputovao je harer g. H. Zaloscer u Osijek, a odatle kreće za Palestinu. Vodstvo mesne Cijonističke organizacije nastaviće već započetu ovu akciju, te se nada uspehu.

Split. Dne 25. V. održala je Omladinska sekcija Jevr. Nac. Društva »Jarden« svoju IV. glavnu skupštinu.

U 16.30 sati otvara predsjednik Haver Moric Finci skupštinu posje enu od većine članova.

Iza opširnog izvještaja tajnice u kojem je iznijela nedostatke dosadašnjega rada a istakla mogućnosti daljnjeg, slijedili su izvještaji blagajnika, revizora, povjerenika »Gideona« i »Haaviva«, zabavnog odbora i knjižničara.

U stvari sudjelovanja na V. Omladinskom Sletu u Novom Sadu predložio je predsjednik, da bezuvjetno bude zastupana koli na zelenom polju, toli kod zelenog stola i oml. sekc. »Jardena«. U tu svrhu osnovan je odmah i putni fond, koji će zajedničke troškove putovanje namiriti. Svaki član koji može davat će redovito svake nedjelje staviti svotu, a obratit će se i na imućnije građane sumišljenike.

Na koncu biran je odbor: Predsj. Moric Finci, potpredsjednik Slavko Weiss, tajnik Regina Tereza, blagajnik Aserio Albahari, revizor Salomon Finci.

Iz Koprivnice. Prvi dan Ševnuta održao je u krugu kopr. mjes. cijon. org. »Hathija« Ž. O. U. »Herut« hav. Joze Weber, predavanje o svojim dojmovima što ih je stekao za svog boravka u Erec Jisraelu. Predavač izneo je u svom jednosatnom predavanju mnogo toga, što je bilo od interesa za slušače. Naročito prikazao je život u kolonijama, osvrnuvši se poglavito na one u Emeku, te također istakao metodu odgoja novog jevrejskog naraštaja u Palestini. Na koncu je svog predavanja istakao potrebu naše potpore onima što su pošli iz naše sredine da grade temelj novoj domaji. Predavanje je bilo saslušano pažnjom, a koliko je poznato koprivnički Jevreji osjećaju potrebno i žele češće čuti štogod informativna. N. ben J.

Promocija. Danas bude promoviran na sveučilištu u Beču na čast doktora sveukupne medicine gosp. Pavao Hercog, sin našeg liječnika-zubara dr. Žige Hercog-a.

Na zagrebačkom sveučilištu promovirati će dne 30. ov. mj. na čast doktora prava članovi akad. društva »Judeje« u Zagrebu, gg. Josip Wessel i Leo Singer. Čestitamo!

IZ SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA KRALJ. SHS.

A. Savezno vijeće:

Dnevni red S. V. je slijedeći:

Ponedjeljak 18. aug. u 10 sati na večer (poslije otvorenja sleta):

1. Otvorenje i pozdrav predsjednika;
2. Izbor biroa, verifikacionog odbora, nadzornog te kandidacionog;
3. Izvještaj verifikacionog odbora;
4. Izbor komisija, a) organizaciona, b) kulturno-odgojna (uključivo jevr. jezik i redakcija »Gideon« »Haaviv«), c) športska, d) financijska (uključivo administracija »Gideon«, Haaviv, e) palestinska.

Četvrtak 21. aug. od 7-9 sati u jutro zasjedanje komisija, u 9 sati u jutro 5. Izvještaj referenata o radu za radnu godinu 1923/4.

- a) organizacioni,
- b) kulturni,
- c) odgojni
- d) palestinski
- e) športski
- f) financijski
- g) »Gideon«,
- h) »Haaviv«,
6. Debata k izvještajima;
7. Prizivi;
9. Izvještaj nadzornog odbora;
9. Apsolutorij Radnom Odboru;
10. Prijedlozi komisija;
11. Izbor novog Radnog Odbora i Saveznog

Suda i nadzornog odbora.

11. Eventualije.

Upozorenja. 1. Pozivlju se sva udruženja da čim prije sazovu izvanrednu glavnu skupštinu na kojoj neka se govori o pitanjima sleta i Saveznog Vijeća i neka se izaberu delegati prema § 9., 2. Statuta koji glasi:

»Svako udruženje bira prema broju svojih članova odaslanike i to od 30 članova jednoga, do 50 dvojicu, a za svakih daljih 50 članova po jednoga«.

»Delegatom može biti izabran samo redoviti član Saveza. U iznimnim slučajevima potrebna je privola Radnog Odbora« (S. V. u Brodu 1923.).

2. Poslovnik za S. V. i za komisije bit će otštampan u »Gideonu«.

3. Izvještaj k tački 5. bit će otštampan u »Gideonu«.

4. Prizivi k tački 7. doći će samo onda na dnevni red, ako se pošalju pismeno Radnom Odboru barem 14 dana prije prve sjednice S. V.

5. Prijedlozi za komisije neka se šalju čim prije Radnom Odboru.

6. Prepis zapisnika o provedenom izboru delegata imade se odmah priposlati Radnom Odboru.

Za Radni Odbor:

Oto Rechnitzer v. r.
predsjednik

Egon Goldner v. r.
tajnik

B. Obavijesti: 1. Umoljavaju se udruženja, da namiruju svoje dugove, jer se koncem lipnja zaključuju knjige, a završava se i redovni rad Radnog Odbora (izim sletskih priprava). Nepodmireni dugovi bit će otežanje verifikacije delegata.

2. Udruženja, koja do 30. juna ne će poslati svu članarinu za II. polugodište, kaznit će se 20%-tnim dodatkom na dotičnu svotu.

3. O primitku udruženja u Savez riješavat će se molbe samo do 30. juna.

4. R. O. su potrebni izvještaji o radu udruženja.

5. Spremajte se za slet u Novom Sadu!

Šport

»Makabi« Zagreb u Brodu na Savi. Dne 15. VI. tekuće godine gostovao je zagrebački »Makabi« u Brodu, te odigrao jednu utakmicu sa reprezentacijom Broda, koju je »Makabi« sigurno riješio u svoju korist sa 2:1, poluvreme (1:0). — Odmah u početku vidjela se premoć »Makabija«, te su u tehničkom i taktičkom pogledu nadvisili protivnika. Najbolji u polju bili su lijeva strana navale Nussbaum-Szende, back Šorš, Kacaf, Gjōri, te neumorni centerhalf Heves.

Brod je igrao vrlo požrtvovno, ali su tehnički zaostali. Backovi nesigurni, golman Stanković igra previše za publiku. Navalni trio dobar, ali nemoćan u pucanju. Sudac g. Lichtenberg vrlo dobar.

Makabi—rezerva Haška 3:1. Dne 19. VI. tekuće godine odigrao je »Makabi« jednu utakmicu sa rezervom Haška. Vrlo zanimljiva utakmica dviju ravnopravnih protivnika. Makabi je igrao s više elana i požrtvovnosti, što mu je donijelo pobjedu. Cijelo vreme igra otvorena, no pod konac Makabi premoćan, te drži protivnika u 16. m. Najbolji bili su golman Mondschein, back Kraus, te u navali Ganzl, Nussbaum i Fenichl. Hašk je igrao vrlo dobro, ali pred golom zatajio. Golman flegmatičan, te na njegov račun ide drugi goal.

Makabi—B. G. Š. K. Bjelovar 3:3. U nedjelju 22. VI. tekuće godine gostovao je Makabi u Bjelovaru te je odigrao jednu utakmicu sa bjelovarskim Građanskim šport klubom. Celo vreme utakmice padala je jaka kiša, te se igra nije mogla razviti onako, kao što je bilo za očekivati.

Igra je bila cijelo vreme otvorena, ali pod konac Makabi malo popušta, te tako Bjelovar izjednači. Od Makabija dobar back Kraus, te half Neumann i u navali Ganzl.

Bjelovar je igrao lijepo i požrtvovno, te rezultat odgovara igri.

**Židovi Jugoslavije!
Darujte obilne priloge
za osnutak jugoslovenske
halučke farme u
Erec Izraelu!**